UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Katedra občanského práva

PRÁVNÍ VZTAHY K MAJETKOVÉ PODSTATĚ V INSOLVENČNÍM ŘÍZENÍ

Diplomová práce

Zpracovala: **Petra Ďurovičová**

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Pohl

Datum**:** 24. června 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 24. června 2013

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Tomáši Pohlovi za cenné připomínky, rady a odborné vedení práce.

OBSAH

ÚVOD……... 1

1. POJEM, ROZSAH A OBSAH MAJETKOVÉ PODSTATY……..... 3

1.1 Majetek náležející do majetkové podstaty…….. 6

1.2 Majetek do majetkové podstaty nepatřící…… 9

1.2.1 Hodnoty nepostižitelné výkonem rozhodnutí nebo exekuci….. 10

1.2.2 Hodnoty nepatřící do podstaty z důvodu svého účelového určení…12

1.2.3 Ostatní majetek do podstaty nepatřící……. 12

1.2.4 Majetek třetích osob, zajišťujících dlužníkovy závazky……..... 13

2. ZJIŠŤOVÁNÍ MAJETKOVÉ PODSTATY…….. 14

2.1 Součinnost dlužníka……..... 15

2.1.1 Dlužník jako právnická osoba……..... 17

2.1.2 Dlužník jako fyzická osoba……..... 19

2.2 Způsoby vlastního šetření správce……..... 19

2.2.1 Přístup správce do místnosti dlužníka……..... 20

2.2.2 Předvolání dlužníka……..... 22

3. SOUPIS MAJETKOVÉ PODSTATY……..... 25

3.1 Označení majetku v soupisu a důvod soupisu……..... 27

3.2 Ocenění položek soupisu…….. 28

3.3 Zveřejnění soupisu a vyrozumění o něm…….. 31

3.4 Prohlášení o správnosti soupisu…… 33

4. NAKLÁDÁNÍ S MAJETKOVOU PODSTATOU…… 35

4.1 Předběžné opatření……... 39

4.2 Nakládání s majetkovou podstaty po dobu trvání moratoria…… 41

4.3 Správa majetkové podstaty……... 42

5. VYLOUČENÍ A VYNĚTÍ Z MAJETKOVÉ PODSTATY……44

5.1 Jiné způsoby obrany proti nesprávnému zahrnutí majetku do soupisu.. 44

5.2 Podání vylučovací žaloby……... 45

5.3 Návrh na vynětí majetku z majetkové podstaty…….. 48

5.4 Neplatnost a neúčinnost právních úkonů……. 51

5.4.1 Neplatnost právních úkonů…….. 51

5.4.2 Neúčinnost právních úkonů……. 52

6. ZPENĚŽENÍ MAJETKOVÉ PODSTATY…… 54

6.1 Definice pojmu zpeněžení…… 54

6.2 Účinky zpeněžení majetkové podstaty……. 56

6.3 Způsoby zpeněžení podstaty……. 58

6.4 Zákaz nabývání majetku z majetkové podstaty…… 61

ZÁVĚR……... 63

SEZNAM ZKRATEK…… 64

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ…… 65

PŘÍLOHY…….. 68

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE V ANGLICKÉM JAZYCE…… 74

ENGLISH SUMMARY…….. 75

KLÍČOVÁ SLOVA V ČESKÉM A ANGLICKÉM JAZYCE…….. 77

Úvod

První zmínkou o řešení úpadku v českých zemích byl Josefínský konkursní řád z roku 1781, který zjišťování a zajištění majetku dlužníka svěřoval přednostně do rukou soudu. Ten pak mohl inventarizovaný majetek svěřit do správy prozatímnímu správci. V průběhu dalších let došlo k několika novelám Josefínského konkursního řádu. Recepčním zákonem č. 11/1918 Sb. byl převzat do československého právního řádu, avšak podstatné změny se dočkal až v roce 1931, kdy byl nahrazen zákonem č. 64/1931 Sb. Řády konkursní, vyrovnávací či odpůrčí. Následně v dobách totality, vzhledem k neexistenci soukromého vlastnictví, nebyla úprava úpadku dlužníka potřebná. K obnovení úpadkového řízení dochází v Československu až přijetím zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, jehož podoba byla výrazně ovlivněna zákonem z roku 1931. S ohledem na uvedené je zřejmé, že pro použití na přelomu osmdesátých a devadesátých, v dobách obnovujícího se tržního hospodářství, byla nedostačující. Tato úprava byla tak již předem předurčena k zásadní revizi, ke které mělo dojít v následujících letech. Nicméně se však jistě nepředpokládalo, že to bude trvat celých sedmnáct let, než dojde k revizi tak důležité právní úpravy, jakou úprava úpadkového, dle pojmosloví nové právní úpravy insolvenčního řízení, bezpochyby je.

Od 1. ledna 2008 se tedy soudní řízení, jehož cílem je uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem, řídí úpravou zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Insolvenční zákon zcela nahradil do té doby platný a účinný zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, přičemž jeho hlavní snahou bylo zakotvit absentující nebo nekvalitně zpracované instituty zákona o konkursu a vyrovnání.

Ve své práci bych se ráda zaměřila na jeden z klíčových institutů insolvečního řízení, na institut majetkové podstaty. Pokusím se tento institut rozebrat s ohledem na strukturu ustanovení, která ho upravují v insolvenčním zákoně a dále provést srovnání s úpravou konkursní podstaty v zákoně o konkursu a vyrovnání. S ohledem na připravovanou rekodifikaci soukromého práva a v důsledku toho připravovanou novelu

insolvenčního zákona, je nezbytné dále nastínit změnu úpravy majetkové podstaty, kterou by tato novela měla přinést.

Majetková podstata je významný institut, a to zejména pro způsob řešení úpadku konkursem a dále pro způsob řešení úpadku oddlužením, kde představuje jeden ze způsobů řešení úpadku dlužníka. Institut majetkové podstaty doznal v důsledku přijetí nového insolvenčního zákona podstatných změn. Nová úprava rozvíjí a podrobněji specifikuje úpravu institutu majetkové podstaty a s tím souvisejících právních vztahů. Tyto změny spočívají zejména v stanovení přesné definice majetkové podstaty, vymezení soupisu majetkové podstaty, vymezení jejího rozsahu ve vztahu k samotnému úpadci, ale i ve vztahu k věřitelům a jiným osobám a řadu dalších změn.

Sepsáno dle právní úpravy účinné ke dni 24. června 2013

1. Pojem, rozsah a obsah majetkové podstaty

Insolvenční zákon v ustanovení § 2 písm. e) majetkovou podstatu definuje jako majetek určený k uspokojení dlužníkových věřitelů. Pojem majetkové podstaty je podrobněji vymezen v ustanovení § 205 a následujících InsZ. Rozsah majetku spadajícího do majetkové podstaty se odlišuje dle toho, zda insolvenční návrh zahajující insolvenční řízení podal dlužník či věřitel. S tím souvisí i následná úprava právních vztahů k majetkové podstatě, která je odlišována dle stejného kritéria. Dalším důležitým kritériem pro určení rozsahu majetkové podstaty je i způsob řešení úpadku. Rozsah majetkové podstaty je v průběhu insolvenčního řízení proměnlivý. Ke změně jejího rozsahu, spočívajícího v jejím rozšíření, dochází například v důsledku úspěšného uplatnění nároků vůči třetím osobám nebo uplatněním nároků ze zajištěných pohledávek. Ke změně jejího rozsahu, spočívajícího v jejím zúžení dochází v důsledku vynětí některých věcí z podstaty.

Zákonná úprava majetkové podstaty v případě podání insolvenčního návrhu dlužníkem dle ustanovení § 205 odst. 1 InsZ zahrnuje dlužníkův majetek patřící mu ke dni zahájení insolvenčního řízení, kterým je den podání návrhu u příslušného insolvečního soudu. K tomuto majetku je nutno přičíst i majetek, který dlužník nabude v průběhu insolvenčního řízení. Zahájení insolvenčního řízení oznámí insolvenční soud vyhláškou v insolvenčním rejstříku, kterou zveřejní nejpozději do 2 hodin poté, co obdržel insolvenční návrh, jak stanovuje ustanovení § 101 odst. 1 InsZ. Zásadní účinek spojený se zahájením insolvečního řízení upravuje ustanovení § 111 odst. 1 InsZ, které stanovuje povinnost dlužníka zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet. Výjimku zde tvoří úkony dlužníka popsané v ustanovení § 111 odst. 2 InsZ jako například úkony dané zvláštními předpisy, např. úkony uvedené v zákoně č. 61/1988 o hornické činnosti, úkony směřující k odvracení hrozící škody související s provozem dlužníkova podniku nebo úkony při plnění vyživovací povinnosti dlužníka vyplývající ze zákona o rodině. Veškeré právní úkony, které dlužník učiní v rozporu s touto povinností, jsou vůči věřitelům neúčinné.

Rozsah majetkové podstaty v případě podání insolvenčního návrhu věřitelem je ovlivněn skutečností, že podáním insolvenčního návrhu nedochází automaticky

k zablokování možnosti nakládat s majetkem dlužníka, ale dlužník může s majetkem náležejícím do majetkové podstaty v rovině insolvenčního zákona nadále nakládat. Úprava insolvenčního zákona tak reflektuje skutečnost, že v některých případech je podání návrhu pouze prostředkem nekalé hospodářské soutěže mezi podnikatelskými subjekty, jak vyloučit některého ze subjektů či poškodit jeho dobré jméno a pověst. Subjekt, vůči kterému směřoval nedůvodný návrh má právo na náhradu škody nebo jiné újmy dle ustanovení § 147 InsZ vůči osobě, která taková návrh podala. Nový institut ochrany dlužníka proti šikanózním návrhům poskytuje ustanovení § 128a InsZ, které umožňuje insolvečnímu soudu odmítnout insolvenční návrh pro jeho zjevnou bezdůvodnost. Za zjevnou bezdůvodnost ustanovení § 128a odst. 2 InsZ považuje návrh jestliže:

a) insolvenční navrhovatel dokládá oprávnění jej podat pohledávkou, ke které se pro účely rozhodnutí o úpadku nepřihlíží

b) jde o insolvenční návrh podaný opětovně a insolvenční navrhovatel při jeho podání nedoloží, že splnil povinnosti uložené mu případně předchozím rozhodnutím o insolvenčním návrhu

c) jeho podáním insolvenční navrhovatel zjevně sleduje zneužití svých práv na úkor dlužníka

V případě podání návrhu věřitelem členíme majetek náležející do takové majetkové podstaty do tří variant:

a) majetek, který dlužníkovi patřil v době, kdy insolvenční soud rozhodl o předběžném opatření a omezil tak právo dlužníka nakládat s jeho majetkem

b) majetek, který dlužníkovi patřil v době, kdy insolvenční soud vydal rozhodnutí o úpadku

c) majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení po vydání předcházejících rozhodnutí

ZKV specifikaci majetku náležejícího do konkursní podstaty neobsahoval. Nová úprava tak činí zejména v ustanovení § 206 odst. 1 InsZ, které říká, že „*Není-li v tomto*

zákoně stanoveno jinak, tvoří majetkovou podstatu….“. Z tohoto ustanovení vyplývá, že obsahem podstaty jsou tak jakékoliv hodnoty, které nejsou vyloučeny InsZ nebo jinou právní normou. Výčet jednotlivých věcí tvořících majetkovou podstatu je demonstrativní. Na druhou stranu tento výčet znamená, že majetkovou podstatu chápeme jako institut zúžený jen na některé hodnoty. Kromě zákonem uvedených věcí v ustanovení § 206 odst. 1 pís. a) až j) InsZ mohou majetkovou podstatu tvořit také jakékoliv hodnoty, u nichž to není zákonem vyloučeno. *„ Ve všech dále uvedených případech platí, že se insolvenční řízení týká i majetku třetích osob, a to zejména tehdy, pokud tyto osoby nabyly majetek na základě neplatných právních úkonů (§ 231 a násl.), neúčinných úkonů (§235 a násl.) nebo tehdy, pokud jde o majetek třetích osob, který zajišťuje pohledávky vůči dlužníkovi, nebo kdy je sporné, zda konkrétní věci, práva, pohledávky a jiné majetkové hodnoty dlužníka nebo třetích osob patří do soupisu majetkové podstaty…..“* [1] Dalšími ustanoveními zmiňujícími se o obsahu majetkové podstaty jsou ustanovení § 205 odst. 3 a 4 InsZ. Ustanovení § 205 odst. 3 InsZ. zahrnuje do majetkové podstaty spoluvlastnický podíl na majetku popsaném v odstavci 1 a 2 téhož ustanovení a dále majetek nacházející se ve společném jmění dlužníka a jeho manžela. Ustanovení § 205 odst. 4 InsZ pak upravuje otázku majetku jiných osob než dlužníka, který náleží do majetkové podstaty, pokud tak stanoví zákon, zejména jde-li o plnění z neúčinných právních úkonů. Pro účely zpeněžení se na takový majetek pohlíží jako na majetek dlužníka.

Obsah majetkové podstaty se odlišuje dle osoby dlužníka. Pokud se jedná o dlužníka fyzickou osobu, náleží do majetkové podstaty veškerý dlužníkův majetek, kromě osobního majetku, na který nelze vést exekuci dle ustanovení § 207 InsZ. U podnikajících dlužníků tato otázka nevyvstává, protože do majetkové podstaty podnikatele náleží veškerý jejich majetek.

Pokud dojde k nalezení nového dlužníkova majetku po skončení insolvenčního řízení, InsZ neobsahuje žádná pravidla, podle nichž by bylo možno na tuto situaci reagovat. *„ Zanikne-li tedy korporační dlužník bez právního nástupce (což bude případ všech konkursů a některých reorganizací), nezbude než případný majetek, který se poté*

[1] ZELENKA Jaroslav a kolektiv, Insolvenční zákon, Linde Praha 2008, str. 317

objeví, rovněž považovat za majetek státu.“ [2]

Majetkovou podstatu tedy tvoří pouze takový majetek, který je majetkem dlužníka, a dále pak do ní náleží majetek patřící třetím osobám, který byl z majetkové podstaty na základě neúčinných a neplatných právních úkonů dle ustanovení § 231 a násl. InsZ vyveden.

1.1 Majetek náležející do majetkové podstaty

„Do majetkové podstaty náleží dlužníkův majetek bez ohledu na to, zda na něm váznou zajišťovací práva či nikoli. To souvisí s tím, že věřitelé zajištění na dlužníkově majetku se zásadně uspokojují prostřednictvím insolvenčního řízení, nikoli mimo něj.“[3] Majetková podstata je nejčastěji tvořena dle ustanovení § 206 odst. 1 písm. a) InsZ peněžními prostředky. Pojem peněžní prostředky je definován v ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 284/2009 o platebním styku, který je chápe jako bankovky, mince, bezhotovostní peněžní prostředky a elektronické peníze. Elektronické peníze jsou zvláštním druhem peněžních prostředků, definovaných v ustanovení § 4 odst. 1 zákona o platebním styku jako peněžní hodnota, která představuje pohledávku za vydavatelem elektronických peněz a jsou vydávány proti přijetí peněžních prostředků, v hodnotě ne nižší, než je hodnota vydávaných elektronických peněz. Podstatu tedy tvoří jak peněžní prostředky v hotovosti v pokladně dlužníka, tak i prostředky na bankovních účtech, bez ohledu na měnu. Nakládání s prostředky na účtech pak upravuje ustanovení § 710 odst. 2 ObchZ, které toto oprávnění přiznává pouze osobám uvedených v podpisových vzorech, které předal majitel účtu bance. Totéž platí pro statutární orgán společnosti, který by bez takového oprávnění nemohl dát příkaz k naložení s prostředky na účtu.

Dalším majetkem náležejícím do podstaty je majetek složený z movitých a nemovitých věcí, bez ohledu na skutečnost, kde se nacházejí, zda na území České republiky, státu Evropské unie či kdekoliv jinde. Věcí se rozumí hmotné předměty s určitým samostatným určením. Věci jsou dle ustanovení § 119 ObčZ děleny na movité a nemovité. Avšak podrobněji jsou určeny pouze nemovitosti v ustanovení § 119 odst. 2 ObčZ. a to tak, že se jedná o pozemky a stavby evidované i neevidované v katastru

[2] RICHTER Tomáš, Insolvenční právo, ASPI Wolters Kluwer 2008 str. 278

[3] RICHTER Tomáš, Insolvenční právo, ASPI Wolters Kluwer 2008 str. 272

nemovitostí, včetně rozestavěných objektů. Z uvedeného vyplývá, že všechny ostatní věci mají povahu věcí movitých.

Častou součástí majetkové podstaty dlužníka, který je podnikatelem, je jeho podnik. Podnik, jako věc hromadná, je definován v ustanovení § 5 ObchZ., jako soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání, včetně věcí, práv a jiných majetkových hodnot, jež patří podnikateli (tedy dlužníkovi) a slouží k provozování podniku nebo s ohledem na svoji povahu mají sloužit jeho provozovateli. Hmotná složka je tvořena zejména veškerým výrobním zařízením, dále pak například materiálem určeným ke zpracování. *„ Osobní složka podniku je tvořena organizovanou činností zaměstnanců a nehmotná složka podniku je tvořena nehmotnými právy jakou součást hodnoty podniku.“* [4] Na právní poměry podniku se použijí ustanovení o věcech v právním smyslu. Soubor věcí a věci hromadné jsou uváděny jako samostatná položka pod písmenem d) ustanovení § 206 InsZ. Věci v právním slova smyslu jsou definovány v ustanovení § 118 a násl. ObčZ, ve kterých je stanoveno, co je součástí věcí či příslušenstvím věcí. Součástí věci je dle ustanovení § 120 odst. 1 InsZ vše, co k ní podle její povahy náleží a nemůže být odděleno, aniž by se tím věc znehodnotila. Ustanovení § 121 odst. 1 InsZ stanovuje, že příslušenstvím věci jsou věci, které náleží vlastníku věci hlavní a jsou jím určeny k tomu, aby byly s hlavní věcí trvale užívány. Při soupisu souboru věcí nebo věcí hromadných je důležité, aby insolvenční správce provedl soupis uceleně, aby nedocházelo k soupisu jednotlivostí, které jsou často samostatně nesepsatelné. Jedním z nejčastějších příkladů, který můžeme označit za soubor věcí, je sbírka. U věcí hromadných se jedná zejména o věci, jež jsou druhově určené, podle jejich počtu, míry nebo hmotnosti.

Vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladu jsou další položkou majetkové podstaty. Jsou považovány za druh uložení finančních prostředků do jakési podoby depozitu, stejně jako například peněžní prostředky.

Rovněž tvoří majetkovou podstatu cenné papíry, za které zákon o cenných papírech č. 591/1992 Sb. ve svém ustanovení § 1 odst. 1 považuje zejména akcie, směnky, šeky, rovněž i cestovní šeky anebo jiné cenné papíry a listiny, jejichž předložení je nutné k uplatnění práva. Takovými cennými papíry jsou skladištní listy,

[4] KOTOUČOVÁ Jiřina. a kol., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, C.H. Beck 2010, str. 442

náložní listy, zatimní listy a další. Na cenné papíry se dle ustanovení § 1 odst. 2 zákona o cenných papírech vztahují ustanovení o věcech movitých, nestanoví-li tento zákon jinak. Tato skutečnost je rozhodná zejména pro jejich následné zpeněžování, ke kterému dochází dle ustanovení § 286 odst. 1 písm. b) InsZ. Za akcie jsou považovány cenné papíry, s kterými jsou spojena práva akcionáře podílet se na řízení společnosti, na podíl na zisku či likvidačním zůstatku při zániku společnosti. Směnkami jsou listiny obsahující příkaz výstavce třetí osobě nebo povinnost jeho závazek zaplatit vydavateli směnky určitou peněžitou sumu.

Nezanedbatelnou součástí majetkové podstaty je podíl. Obchodní zákoník definuje podíl v ustanovení § 61 odst. 1 jako podíl představující účast společníka ve společnosti a z ní plynoucí práva a povinnosti. Pod tímto pojmem chápeme účast ve společnosti s ručením omezeným, komanditní společnosti a veřejné obchodní společnosti, protože pokud se týká účasti v akciové společnosti, je vyjádřena ve formě akcií. Otázka podílu v obchodní společnosti a omezení jeho převoditelnosti se rozpadá do dvou kategorií: na zákonná omezení převoditelnosti a omezení vyplývající ze stanov, které mají povahu souhlasu příslušného orgánu nebo předkupního práva ostatních společníků k dlužníkovu podílu. Insolvenční správce je povinen se řídit zákonnými předkupními právy stanovenými v jiných právních předpisech například v ustanovení § 10 zákona č. 95/1999 Sb. o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby ve svém. U smluvních omezení převoditelnosti obchodního podílu je úprava odlišná, pokud se jedná o společnost s ručením omezeným a akciovou společnost.

Pokud je dlužník jediným společníkem ve společnosti s ručením omezeným postupuje se podle ustanovení § 148 odst. 4 ObchZ. *(,,…. Prohlášením konkursu se obchodní podíl jediného společníka stává součástí majetkové podstaty a práva společníka je oprávněn vykonávat pouze insolvenční správce s tím, že přijatá peněžitá plnění náleží do konkursní podstaty.´´).* Ustanovení § 115 odst. 2 ObchZ říká, že obchodní podíl jediného společníka ve společnosti s ručením omezením je vždy převoditelný na třetí osoby. V případech, kdy je dlužník jedním ze společníků ve společnosti s ručením omezeným a jeho úpadek je řešen konkursem se postupuje dle ustanovení § 148 odst. 2 ObchZ. Okamžikem prohlášení konkursu dochází k zániku účasti dlužníka ve společnosti a vzniká mu právo na vyplacení vypořádacího podílu

z vlastního kapitálu společnosti, který je společnost povinna v době jeho splatnosti plnit do majetkové podstaty. Tato situace platí pouze pro způsob řešení úpadku konkursem, nikoliv pro reorganizací, kde je situace komplikovaná jako v případě akciových společností.

Rozsáhlými nehmotnými aktivy majetkové podstaty jsou dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky. Jedná se zejména o dlužníkovy pohledávky za všemi jeho dlužníky, směnečné pohledávky, úroky a úroky z prodlení, nároky na vydání bezdůvodného obohacení, nároky na náhrady škody, nároky na výplatu dividendy či likvidačního zůstatku, reklamační nároky, nároky na vrácení daně a jiné. Předešlá právní úprava ZKV upravovala splatnost pohledávek po prohlášení konkurzu jiným způsobem, než jak to upravuje současný InsZ. Dlužníkovým dlužníkům mohl tento důsledek zahájení konkurzu způsobit vážné finanční či existenční problémy. Dle ustanovení § 14 odst. 1 písm.g) ZKV se pohledávky prohlášením konkurzu zesplatnily. Nová právní úprava nemá na splatnost dlužníkových pohledávek žádný vliv. Dlužníkovy nesplatné pohledávky jsou zpeněženy dle ustanovení § 283 odst. 1 InsZ jejich úplatným postoupením, kterému nebrání ani omezení jejich převoditelnosti smluvními ujednáními.

V případě úpadku fyzické osoby je součástí majetkové podstaty i dlužníkova mzda, plat, jeho odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci, zejména na důchod, nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství, stipendia, náhrady ucházejícího výdělku, náhrady poskytované za výkon společenských funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci. Do této složky dlužníkova majetku můžeme zařadit i další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu, jako jsou například daňové přeplatky či nadměrné odpočty daně z přidané hodnoty.

Na základě ustanovení § 207 odst. 2 InsZ dále majetkovou podstatu tvoří příslušenství, přírůstky, plody a užitky majetku uvedeného shora.

1.2 Majetek do majetkové podstaty nepatřící

Zákonná úprava majetku nepatřícího do majetkové podstaty je rozlišena na dva případy. Prvním z nich jsou hodnoty výkonem rozhodnutí a exekucí nepostižitelné a druhým případem jsou hodnoty, které do podstaty nenáleží pro své účelové určení.

Nelze opomenout skutečnost, že pokud se jedná o majetek subjektů uvedených v ustanovení § 6 InsZ, tj. stát, územně samosprávný celek, ČNB, VZP ČR, Fond pojištění vkladů, Garanční fond obchodníků s cennými papíry, veřejné vysoké školy a další subjekty v tomto ustanovení vyjmenované, nelze úpravu InsZ. na takový majetek aplikovat.

1.2.1 Hodnoty nepostižitelné výkonem rozhodnutí nebo exekuci

První případem určitých hodnot do podstaty nenáležejících, jsou hodnoty výkonem rozhodnutí nebo exekucí nepostižitelné jak je upraveno v ustanovení § 207 odst. 1 InsZ. Příkladem takovýchto hodnot je ustanovení § 321 OSŘ., věci jejichž prodej je dle zvláštních předpisů zakázán, nebo které podle zvláštních předpisů výkonu rozhodnutí nepodléhají. *„Výkonem rozhodnutí nemohou být v první řadě postiženy movité věci, jejichž prodej je podle zvláštních právních předpisů zakázán. Takovým předpisem je např. ustanovení § 8 zákona č. 16/1997 Sb., o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně a doplnění zákona České národní rady č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.“*[5] Výkonu rozhodnutí nepodléhají věci upravené v ustanovení § 322 odst. 1 a 2 OSŘ, tedy věci, které dlužník nezbytně potřebuje k uspokojení svých hmotných potřeb a své rodiny, nebo k plnění svých pracovních úkolů. Takto jsou z výkonu rozhodnutí vyloučeny zejména běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti, snubní prsten a jiné předměty osobní povahy, zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný potřebuje vzhledem ke své nemoci a tělesné vadě, hotové peníze odpovídající dvojnásobku životního minima a nově také zvířata, u nichž hospodářský efekt není hlavním účelem chovu, a která slouží člověku jako jeho společník, tzv. domácí mazlíčci. Pokud se týká věcí tvořících obvyklé vybavení domácnosti, je nutné toto posuzovat v návaznosti na ustanovení § 322 odst. 1 OSŘ, tedy skutečně nezbytnou potřebu těchto věcí při uspokojování hmotných potřeb povinného a jeho rodiny. Z předešlého vyplývá, že výkonem rozhodnutí nelze postihnout věci sloužící k uspokojování životních potřeb, které hodnotíme jako základní. Vzhledem k dnešnímu sociálnímu standardu domácnosti, kdy je běžné, že v domácnosti je například barevný televizor či přehrávací souprava a podobné, ještě

[5] BUREŠ, KRČMÁŘ, DRÁPAL a kolektiv, Občanský soudní řád, komentář – II.díl, C.H. Beck, str.1594

není zřejmé, že tyto věci můžeme označit za nezbytně potřebné. *Pro takové uvážení jsou vedle kritérií obvyklosti a nezbytnosti významná konkrétní zjištění o tom, jaké potřeby jsou prostřednictvím postižené věci v osobních poměrech dlužníka a jeho rodiny uspokojovány, jakou roli v jeho osobním a rodinném životě hrají, a zda a s jakým nákladem jsou uspokojitelné jinak.* [6] Věci, které slouží k podnikání dlužníka, však do majetkové podstaty náleží.

U dlužníků, kteří jsou podnikateli, není podstatná výjimka pro majetek, na nějž nelze vést exekuci ze sociálních důvodů jak je uvedeno výše a dále jsou v OSŘ ustanovení stanovující výjimku pro některá další aktiva jakými jsou například v ustanovení § 304a odst.1 OSŘ peněžní prostředky určeny na výplatu mezd pro dlužníkovy zaměstnance, v ustanovení § 317 odst.1 OSŘ platby pojistného plnění v souvislosti se škodami na pojištěných budovách či pohledávky a cenné papíry, které jsou předmětem finančního zajištění dle ustanovení § 317 odst. 3 OSŘ ve spojení s § 366 odst. 1 písm.d) InsZ.

Dle ustanovení § 207 odst. 2 náleží příjmy dlužníka – fyzické osoby – do majetkové podstaty pouze ve výši, v jaké z ní může být při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uspokojena přednostní pohledávka, kterými jsou například pohledávky výživného, pohledávky náhrady škody způsobené úmyslnými trestnými činy, pohledávky na daních a poplatcích a další. Ustanovení § 279 odst. 1 OSŘ říká, že z čisté mzdy, která zbývá po odečtení nezabavitelné částky a která se zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách, lze srazit k vydobytí pohledávky oprávněného jednu třetinu. Pro přednostní pohledávky uvedené v odstavci 2 se srážejí dvě třetiny.

Dle návrhu novely InsZ, který je součástí doprovodné legislativy přijímané v důsledku rekodifikace soukromého práva bude ustanovení § 207 InsZ doplněno o odstavec tři. Tento odstavec svěřuje posouzení otázky, který majetek nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí, do rukou insolvenčního soudu. Reaguje tak na plánované změny občanského soudního řádu, které v souvislosti s přijetím NOZ zavádějí i možnost soudu ve výkonu rozhodnutí stanovit svým rozhodnutím za určitých okolností majetek, který nepodléhá výkonu rozhodnutí

[6] Judikát SJ 62/2004 – BUREŠ, KRČMÁŘ, DRÁPAL a kolektiv, Občanský soudní řád, komentář – II.díl, C.H. Beck, str.1596

1.2.2 Hodnoty nepatřící do podstaty z důvodu svého účelového určení

Druhým případem, kdy určitý majetek do postaty nenáleží, je případ jeho účelového určení, což je upraveno v ustanovení § 208 InsZ. Jedná se zejména o účelové dotace a návratnou výpomoc ze státního rozpočtu, z Národního fondu, z rozpočtu územně samosprávného celku nebo státního fondu, dále pak finanční rezervy vytvářené podle zvláštních právních předpisů, majetek České národní banky, který byl na základě zvláštních dohod svěřen do správy jiné osobě. Dále se jedná o zboží propuštěné celním úřadem k dočasnému použití a majetek státu dle zákona č. 219/2000 Sb. o majetku ČR.

Dotací se rozumí účelově vázané peněžní prostředky ze státního rozpočtu. Z tohoto důvodu by se nikdy nemělo stát, že takto vynaložené peněžní prostředky budou zahrnuty do majetkové podstaty a budou použity k uspokojení dlužníkových věřitelů. Stejně tak by tyto peněžní prostředky neměly být poskytnuty dlužníkovy v průběhu insolvenčního řízení, protože by to zejména u reorganizace mohlo být považováno za porušení hospodářské soutěže.

Pokud se jedná o majetek státu, musíme vycházet z ustanovení § 43 odst. 1 MajČR, který hospodaření a nakládání s majetkem státu dle úpravy InsZ. nedovoluje. Z uvedeného vyplývá, že organizační složka státu hospodařící s majetkem státu nemůže být předmětem insolvenčního řízení. Rozdílem je hospodaření státní organizace, za jejíž závazky neručí stát a která může být předmětem insolvenčního řízení.

1.2.3. Ostatní majetek do podstaty nepatřící

Je zřejmé, že do majetkové podstaty nenáleží majetek, který je ve vlastnictví jiných osob, přestože je má dlužník v držení. *„Může se jednat o případy, kdy je dlužník opatrovatelem (§516 ObchZ) či skladovatelem (§527 ObchZ) takového majetku, případně kdy má u sebe cizí majetek za účelem provedení jeho opravy či úpravy nebo jeho zpracování do jiné věci (§ 540 ObcZ.)“*[7] Dalším případem je situace, kdy je dlužník nájemcem.

Zvláštním případem je případ cizího majetku v dlužníkově detenci, který dlužník koupil s výhradou vlastnického práva upravenou v ustanovení § 445 ObchZ. Výhrada vlastnického práva znamená, že kupující nabude vlastnické právo ke zboží později než

[7] RICHTER Tomáš, Insolvenční právo, ASPI Wolters Kluwer 2008 str.275

při předání věci. ZKV tento typ ujednání vůbec nereguloval, avšak InsZ. jej reguluje a dává prodávajícímu plné zajištění. Insolvenční správce je povinen prodávajícímu věc vydat, nesplní-li povinnost vyplývající ze smlouvy, tedy nedoplatí-li zbytek kupní ceny, pokud tak učiní bez zbytečného odkladu, co byl prodávajícím vyzván, prodávající není oprávněn věc požadovat zpět. Toto ustanovení § 260 odst. 2 InsZ se však vztahuje pouze na případ konkurzu.

Dalším druhem majetku nepatřícím do majetkové podstaty je majetek, který nemá žádnou hodnotu, což vzhledem k účelu insolvenčního řízení je zcela zřejmé. Jedná se o nepřevoditelné podíly v obchodních společnostech nebo nedobytné pohledávky. Můžeme si představit i případ majetku se zápornou hodnotou. Příkladem jsou nemovitosti kontaminované škodlivými látkami a působící další škody životnímu prostředí.

1.2.4 Majetek třetích osob, zajišťujících dlužníkovy závazky

Jednu z významných odchylek v rozsahu majetkové podstaty oproti předchozí úpravě v ZKV, představuje odchylka v zahrnování majetku třetích osob do majetkové podstaty, které svým majetkem zajišťovaly závazek dlužníka. InsZ zcela opouští dřívější úpravu a neumožňuje insolvenčnímu správci zahrnutí majetku třetích osob, které svým majetkem zajišťují závazek dlužníka, do majetkové podstaty. Takto zajištění věřitelé musí své pohledávky uplatnit zcela mimo insolvenční řízení a povinnému ze zajištění vzniká podmíněná pohledávka dle ustanovení § 183 InsZ. Podmíněnost pohledávky spočívá v tom, že povinný ze zajištění může přihlásit pohledávku, která by mu vznikla, pokud by uspokojil věřitele namísto dlužníka. Takto zajištění věřitelé jsou však také oprávnění svoji pohledávku přihlásit i do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka, ale pokud dojde k jejich uspokojení mimo insolvenční řízení, mohou svoji přihlášku vzít zpět. V případě, že by tak neučinil sám věřitel, ukončí jeho účast v řízení sám insolvenční soud na základě ustanovení § 186 odst. 1 InsZ.

2. Zjišťování majetkové podstaty

Současná úprava nacházející se v ustanoveních § 209 a následujících InsZ je ve velké míře převzata z úpravy ZKV, která zjišťování konkursní podstaty upravovala pouze v několika ustanoveních. Současná právní úprava je podrobnější a zahrnuje jednotlivé způsoby a metody zjišťování podstaty, jakož i určení subjektů, které je provádí včetně stanovení oprávnění, která jim přitom náleží.

Hlavními procesními subjekty jsou zejména insolvenční správce a předběžný správce, insolvenční soud v rámci své dohlédací pravomoci a v neposlední řadě dlužník jako osoba povinná poskytnou všestrannou součinnost při zjišťování jeho majetku, který by mohl náležet do majetkové podstaty. Za vedlejší subjekty je možno považovat orgány veřejné správy, které mají povinnost poskytnout správci součinnost při zjišťování údajů o majetku dlužníka a dalších údajů potřebných k výkonu správy majetkové podstaty a případně i součinnost dalších osob. Insolvenční správce a předběžný správce získávají údaje o majetku, který by měl náležet do majetkové podstaty především od:

a) Dlužníka, je-li fyzickou osobou a v případě právnických osob od statutárních orgánů

b) Orgánů veřejné správy na základě ustanovení § 43 InsZ, které jsou na písemnou žádost povinny bez zbytečného odkladu poskytnout součinnost. Těmito orgány státní správy jsou zejména katastrální úřady, orgány evidující motorová vozidla, jiné správní úřady poskytující informace o dalším evidovaném majetku, notáři, soudní exekutoři, osoby vedoucí evidenci cenných papírů, finanční instituce, pojišťovny, provozovatelé komunikačních a poštovních služeb, vydavatelé tisku o inzerci majetku dlužníka a dopravci o přepravovaných zásilkách dlužníka.

c) Veškerých dalších subjektů, u kterých je důvodné se domnívat, že disponují relevantními informacemi o majetku dlužníka

Součinnost subjektů uvedených pod písmenem b) spočívá dle ustanovení § 43 odst. 2 InsZ *„... v tom, že orgány a osoby uvedené poskytují insolvenčnímu správci údaje o majetku dlužníka a některé další údaje, které jsou nutné pro výkon správy, a to*

ve stejném rozsahu, v jakém by je poskytly přímo dlužníku. Tato součinnost spočívá také v tom, že uvedené orgány a osoby, které mají u sebe listiny nebo jiné věci, které mohou sloužit ke zjištění dlužníkova majetku, je bez zbytečného odkladu po doručení žádosti vydají nebo zapůjčí insolvenčnímu správci….". Orgány veřejné správy jsou povinny tuto součinnost poskytovat bezplatně. Ostatním subjektům náleží náhrada hotových výdajů. Pokud by uváděný subjekty nesplnily svoji zákonnou povinnost poskytnout součinnost, požádá insolvenční správce insolvenční soud o zajištění jejího poskytnutí. Takovéto osoby odpovídají za škodu nebo jinou újmu způsobenou neposkytnutím součinnosti insolvenčnímu správci.

Zjišťování majetkové podstaty je jednou z hlavních činností insolvenčního nebo předběžného správce začínající jejich ustanovením. Jedná se tedy o proces, jehož účelem je zajištění majetku dlužníka umožňující následné uspokojení práv věřitelů a rovněž může přispět jako důkaz k rozhodnutí insolvenčního soudu o úpadku dlužníka. Zjišťování majetkové podstaty počíná probíhat buď od ustanovení předběžného správce, tedy v takovém případě může začít po podání insolvenčního návrhu nebo v případě, kdy insolvenční soud vyhlásí moratorium a v rozhodnutí o jeho vyhlášení ustanoví předběžného správce, anebo od ustanovení insolvenčního správce, které insolvenční soud musí na základě ustanovení § 27 odst. 1 InsZ učinit nejpozději v rozhodnutí o úpadku dlužníka. Případy, kdy není předběžný nebo insolvenční správce soudem ustaven, jsou upraveny ustanovením § 209 odst. 2 InsZ. V takových případech je insolvenční soud oprávněn rozhodovat o opatřeních nezbytných k zjištění podstaty a o způsobu jejich provedení. Insolvenční soud se k takovému postupu uchyluje zejména v případech, kdy se domnívá, že by mohlo dojít k porušení některé ze zásad insolvenčního řízení upravených v ustanovení § 5 InsZ. Předběžný i insolvenční správce jsou při své činnosti omezeni pokyny insolvenčního soudu, kterými jsou vázáni.

2.1 Součinnost dlužníka

„Dlužník je povinen poskytnout insolvenčnímu správci nebo předběžnému správci při zjišťování majetkové podstaty všestrannou součinnost, zejména dbát pokynů insolvenčního správce nebo předběžného správce." (ustanovení § 210 odst.1 InsZ) Dlužník je při plnění toho pokynu limitován svými oprávněními, která jsou mu přiznána

v rámci jeho činnosti. *„Postup, který je dlužník povinen dodržet je dán povinností zachovávat úkony v rámci péče dobrého hospodáře, je však limitován pokyny insolvenčního nebo předběžného správce, který mu může výslovně určit a nařídit jak má postupovat.“*[8] Pokyny insolvenčního a předběžného správce by měly být udělovány v písemné formě, nejlépe pak se záznamem o předání a převzetí pokynů dlužníkem, z důvodu. V případě, kdy dlužník neplní povinnost poskytovat součinnost nebo nedbá pokynů je insolvenční nebo předběžný správce na základě ustanovení § 211 odst. 3 InsZ oprávněn oznámit tuto skutečnost insolvenčnímu soudu s návrhem na přijetí příslušného opatření jako například podání výzvy soudu ke splnění povinnosti nebo předvolání osoby ke svědeckému výslechu. Důsledkem neplnění této povinnost je nemožnost úplného zjištění majetkové podstaty a vznik překážky pokračovat dále v insolvenčním řízení. Odmítnout poskytnout součinnost je dlužník a jiné subjekty, u kterých je důvodné se domnívat, že disponují informacemi o dlužníkově majetku, oprávněni pouze v případě, že tak můžou učinit jako svědci podle ustanovení § 126 odst. 1 OSŘ, tedy v případě, že by tím sobě nebo osobám blízkým způsobily nebezpečí trestního stíhání.

V případech, kdy je insolvenční návrh podán dlužníkem je základní povinností dlužníka na základě ustanovení § 104 odst. 1 písm. a) InsZ spolu s návrhem připojit seznam svého majetku. Nedodání toho seznamu je důvodem pro odmítnutí návrhu pro jeho neúplnost na základě ustanovení § 128 InsZ Seznam majetku je pak základním východiskem pro insolvenčního nebo předběžného správce při zjišťování majetkové podstaty. Pokud je insolvenční řízení zahájeno na základě podání návrhu věřitelem, je povinnost doložit seznamy dle ustanovení § 104 InsZ stanovena dlužníkovi rozhodnutím soudu. *„Důvodem pro to je, že pokud je dlužník v úpadku, a bude se to snažit zastřít nesplněním povinnosti předložit soudu seznamy majetku, závazků a zaměstnanců, dojde k naplnění domněnky, že je v úpadku dle ustanovení § 3 odst. 2 písm. d) a takto soud rovněž rozhodne.“*[9] Doložení seznamu majetku dlužníka je důležitým podkladem pro rozhodování soudu o úpadku dlužníka. Dodání tohoto seznamu je nejpozději uloženo s rozhodnutím o úpadku dlužníka, kdy jednou

[8] KOZÁK Jan, BUDÍN Petr, DADAM Alexandr, PACHL Lukáš, Insolvenční zákon a předpisy související, ASPI Wolters Kluwer str. 517

[9] KOZÁK Jan, BUDÍN Petr, DADAM Alexandr, PACHL Lukáš, Insolvenční zákon a předpisy související, ASPI Wolters Kluwer str. 520

z povinných obsahových náležitostí rozhodnutí o úpadku je dle ustanovení § 136 odst. 2 písm. h) InsZ i výrok ukládající dlužníkovi povinnost, aby ve stanovené lhůtě odevzdal tento seznam insolvenčnímu správci. Vzhledem k uvedenému, že seznam majetku je podkladem pro rozhodování soudu o úpadku dlužníka, se jeví tento termín jako relativně opožděný. Bylo by vhodné, aby insolvenční soud měl přímo stanovené oprávnění si tento seznam od dlužníka vyžádat, a to kdykoliv od zahájení insolvenčního řízení a stanovit mu pro to určitou lhůtu. Dlužník by tento seznam musel na výzvu soudu předložit pod sankcí uložení pořádkové pokuty. Dnešní úprava umožňuje, aby tak insolvenční soud učinil v rámci své dohlédací činnosti, ve které je oprávněn činit úkony týkající se průběhu insolvenčního řízení a činit potřebná opatření k zajištění jeho účelu.

Seznam majetku je tedy buď předložen spolu s insolvenčním návrhem nebo na základě rozhodnutí soudu, bezpochyby se však jedná o výchozí bod pro zjišťování majetkové podstaty. V seznamu majetku je dlužník povinen přesně a určitě označit veškerý svůj majetek, aby nedocházelo k nejasnostem. Proto je nutné například u movitých věcí uvést jejich výrobní číslo, značku výrobce popřípadě další určující údaje a nemovitosti specifikovat dle výpisu z katastru nemovitostí. Dodání seznamu majetku nezbavuje předběžného nebo insolvenčního správce povinnosti provést vlastní šetření o tom, zda do majetkové podstaty nenáleží i jiné věci, práva, pohledávky či majetkové hodnoty než ty, které jsou uvedeny v seznamu nebo ověřit dlužníkova tvrzení. V této fázi jsou správci povinny poskytovat součinnost také věřitelské orgány.

2.1.1 Dlužník jako právnická osoba

Je-li dlužníkem právnická osoba, je povinnost poskytovat součinnost uložena statutárním orgánům, jejím členům a v případě, že je právnická osoba v likvidaci, tak jmenovanému likvidátorovi, na kterého na základě ustanovení § 70 odst. 3 ObchZ přechází působnost statutárního orgánu jednat jménem společnosti v rozsahu daném zákonem. Právní úprava statutárních orgánů je obsažena v jednotlivých ustanoveních o obchodních společnostech a družstvu ObchZ. Statutárním orgánem je orgán, který je oprávněn činit za právnickou osobu všechny právní úkony. Statutárními orgány tedy jsou:

a) ve veřejné obchodní společnosti všichni společníci, pokud společenská smlouva nestanoví, že jimi jsou pouze někteří společníci nebo jeden společník (ustanovení § 85 odst. 1 ObchZ)

b) v komanditní společnosti komplementáři, tedy společníci, kteří ručí za závazky společnosti celým svým majetkem, pokud (ustanovení § 101 odst. 1 ObchZ)

c) ve společnosti s ručením omezeným jeden nebo více jednatelů jmenovaných do funkce valnou hromadou (ustanovení § 133 odst. 1 a 3 ObchZ)

d) v akciové společnosti představenstvo, které je zpravidla tříčlenným kolektivním orgánem, nejedná-li se o akciovou společnost s jediným akcionářem

e) v družstvu představenstvo (ustanovení § 243 odst. 1 ObchZ), pokud se nejedná o malé družstvo (družstvo s méně než padesáti členy), kde na základě ustanovení § 245 odst. 1 ObchZ může působnost představenstva vykonávat členská schůze.

Personální obsazení a způsob jednání jednotlivých statutárních orgánů je zapisován do obchodního rejstříku. Pokud správce má pochybnosti o tom, zda někdo je či není členem statutárního orgánu, může podat podnět k rejstříkovému soudu na zjištění souladu skutečné situace se zápisem v obchodním rejstříku. Pokud má statutární orgán více členů, může správce součinnost vyžadovat od kteréhokoliv z nich. Osoby ve statutárních orgánech jsou povinny poskytnout součinnost i v případech, kdy jejich postavení zaniklo v posledních třech měsících před zahájením insolvenčního řízení. Toto ustanovení zakotvuje ochranu před jednáním osob ve statutárních orgánech, které se velmi často snaží ztížit či dokonce znemožnit zjišťování majetkové podstaty tím, že se například nechají odvolat z funkce, aby nebylo možno požadovat poskytnutí součinnosti po této osobě. *„V tomto smyslu došlo insolvenčním zákonem ke zpřísnění podmínek oproti ZKV, které ve svém § 17 odst. 3 tuto povinnost ukládá ve lhůtě dvou měsíců namísto stávajících tří měsíců a současně se vztahovaly jen na ty osoby, které se funkce vzdaly či z funkce odstoupily, tudíž kde se podle původní úpravy ZKV této povinnosti zprostily osoby, které výkon funkce ukončily jiným způsobem, tj. např. byly ze své funkce odvolány.“*[10]

[10] ZELENKA Jaroslav a kolektiv, Insolvenční zákon, Linde Praha 2008, str. 324

Pokud insolvenční nebo předběžný správce zjistí, že je potřeba získat určitou informaci, kterou není schopen získat od statutárního orgánu a jeho členů nebo od likvidátora má možnost informovat o potřebě získání této informace insolvenční soud. Požadavek, co má být povinnou osobou provedeno, musí insolvenční nebo předběžný správce v žádosti adresovaní soudu přesně specifikovat. Dále pak musí insolvenční soud obeznámit s důvody, které ho k této žádosti vedou a ten poté posoudí uváděné důvody a uloží povinnému splnění povinnosti v rozsahu, který uzná za dostačující. Toto oprávnění vyžadovat součinnost také od osob, které jsou společníky, zaměstnanci či členy právnické osoby insolvenčnímu soudu přiznává ustanovení § 210 odst. 3 InsZ. Tyto osoby jsou povinny poskytnout součinnost v rozsahu jejich oprávnění jednat za právnickou osobu. Nečastějším příkladem je prokurista, který je na základě ustanovení § 14 odst. 1 ObchZ zmocněn právnickou osobou ke všem právním úkonům, k nimž dochází při provozu podniku, ačkoliv se k nim jinak vyžaduje plná moc.

2.1.2 Dlužník jako fyzická osoba

Povinnost kladená v případě dlužníka právnické osoby statutárním orgánům a dalším je v případě dlužníka fyzické osoby uložena v plném rozsahu jeho zákonným zástupcům. Zákonné zastoupení nastupuje v případě, kdy fyzická osoba není způsobilá k právním úkonům. Jeho úprava leží v ustanovení § 26 a následujících ObčZ. Zákonné zastoupení nezletilých osob je upraveno zákonem č. 94/1963, o rodině. Zákonným zástupcem fyzické osoby je soudem ustanovený opatrovník, který jedná, není-li zastoupený způsobilý k určitému úkonu z důvodu své nezpůsobilosti k právním úkonům, která je mu buď omezena, nebo je jí zcela zbaven. Opatrovníkem soud ustanoví rodiče či jinou osobu blízkou, nebrání-li tomu zejména protichůdné zájmy obou osob. Řízení opatrovnické je upraveno v ustanoveních § 192 a 193 OSŘ.

2.2 Způsoby vlastního šetření správce

Insolvenční správce je povinen provádět vlastní šetření, jehož účelem je zjištění majetku náležejícího do majetkové podstaty, o kterém nejsou důvodné pochybnosti a předejít tak možným sporům z majetkové podstaty. K tomu je zmocněn přímo

insolvenčním zákonem, který mu k tomu dává několik prostředků. Oprávnění upravená v ustanovení § 212 a § 214 InsZ jsou svěřena pouze insolvečnímu správci, ostatní kategorie správců toto oprávnění nepožívají. Jedná se o oprávnění, která insolvenčního správce dělají srovnatelného se soudním vykonavatelem dle občanského soudního řádu.

2.2.1 Přístup správce do místnosti dlužníka

Důležitým prostředkem ke zjištění majetku dlužníka je oprávnění správce spočívající v přístupu na všechna místa, kde se nachází dlužníkův majetek a to i proti vůli dlužníka. Tomuto oprávnění odpovídá povinnost dlužníka správci tento přístup umožnit a poskytnou mu součinnost spočívající například v otevření nebo zpřístupnění požadovaných prostor. Pokud nedojde ke splnění povinnosti upravené v ustanovení § 212 odst.1 InsZ a to i pokud by zde bylo pouhé podezření nesplnění této povinnost, dává správci ustanovení § 212 odst. 2 InsZ oprávnění podat návrh k insolvečnímu soudu k provedení prohlídky bytu, sídla, místa podnikání a jiných místností dlužníka, jakož i jiných jeho uzavřených či uzamčených prostor, kde dle odůvodněného názoru insolvenčního správce má dlužník svůj majetek. Vzhledem ke skutečnosti, že domovní prohlídku je nutno chápat jako výjimku z čl. 12 LZPS práva na domovní svobodu, musí insolvenční soud důkladně prověřit, zda jsou dány důvody pro nařízení prohlídky. Mělo by se jednat o tzv. ultima racio, tedy poslední možnost jak dosáhnout úplného seznamu majetku, pokud toho nelze běžným způsobem dosáhnout pro nedostatek dlužníkovy součinnosti.

Insolvenční soud by mě o návrhu na nařízení prohlídky rozhodnout sice po uvážlivém zhodnocení celé situace, zejména zhodnotit komentované důvody nařízení prohlídky a dosavadní činnost insolvenčního správce, avšak bez zbytečných průtahů. Insolvenční soud rozhoduje usnesením, přičemž takové rozhodnutí nemusí obsahovat odůvodnění a není proti němu přípustné odvolání. Prohlídka může být provedena pouze na základě tohoto rozhodnutí, jinak by se jednalo o protiprávní jednání. Rozhodnutí je doručováno pouze insolvečnímu správci avšak se stejnopisem toho rozhodnutí, které bude doručeno dlužníkovi přímo insolvenčním správcem. Důvodem této úpravy, kdy insolvenční správce získává postavení soudního doručovatele na základě ustanovení § 76 odst. 1 InsZ, je především skutečnost, aby dlužník nebyl o záměru prohlídky vyrozuměn dříve, než bude provedena a neměl tak možnost manipulovat s majetkem, který má být předmětem prohlídky. „*Není-li dlužník*

při provádění prohlídky obydlí osobně přítomen, doručí se mu usnesení o souhlasu s prohlídkou spolu s vyrozuměním o tom, že byl proveden protokolární soupis konkrétních věci.“[11] Doručení usnesení dlužníkovi není nezbytnou podmínkou pro provedení prohlídky. Pokud se nepodaří dlužníkovi usnesení o nařízení prohlídky doručit, vrátí se insolvenčnímu soudu, který ji doručí následně. V případě, že se byt, sídlo, místo podnikání či jiné místnosti, kde má být provedena prohlídka, nachází v objektu třetí osoby, je tato osoba povinna umožnit k nim insolvečnnímu správci přístup. Pokud by tyto třetí osoby odmítaly strpět prohlídku, je insolvenční správce oprávněn zjednat si přístup. V takové situaci jsou pak třetí osoby povinny k aktivní součinnosti ve formě zpřístupnění požadovaných prostor. V průběhu prohlídky musí insolvenční správce postupovat přiměřeně s ohledem na jeho odpovědnost za případnou škodu dle ustanovení § 37 InsZ, tedy za škodu způsobenou dlužníkovi, věřitelům či třetím osobám způsobenou porušením povinností mu uložených zákonem, rozhodnutím soudu nebo povinností odborné péče.

Pro případy možných budoucích sporů se jeví vhodné, aby si insolvenční správce k prohlídce přizval vhodnou nezávislou a zejména důvěryhodnou osobu, která by mohla podat svědectví o provedené prohlídce. Podle možnosti zástupce orgánu obce, ve složitějších případech notáře. O závěrech prohlídky musí být sepsán protokol. Protokol je vyhotovován přímo v průběhu prohlídky a je podepsán insolvenčním správcem a osobou k prohlídce přibranou. Zákon nevyžaduje podpis dlužníka. Originál protokolu je bezodkladně doručován insolvenčnímu soudu, který jeho opis pak doručí dlužníkovi a věřitelskému orgánu. „*Protokol obsahuje seznam majetku zjištěný při prohlídce a dále vyčleněný majetek, který byl v průběhu prohlídky zajištěn. V seznamu zjištěného majetku by mělo být patrné, v jakém rozsahu jde o majetek náležející do majetkové podstaty a při zápisu majetku zajištěného ve prospěch majetkové podstaty, by mělo být současně specifikováno, a to přesným popisem, o jaký majetek jde a jak je s tímto majetkem nakládáno.*“[12]

[11] KOTOUČOVÁ Jiřina a kol., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, C.H. Beck 2010, str. 455

[12] KOZÁK Jan, BUDÍN Petr, DADAM Alexandr, PACHL Lukáš, Insolvenční zákon a předpisy související, ASPI Wolters Kluwer str. 524

2.2.2 Předvolání dlužníka

Předvolání dlužníka je institut opravňující insolvenčního správce nebo věřitelský výbor, v krajním případě, kdy dlužník neposkytuje potřebnou součinnost při zjišťování majetkové podstaty, podat návrh k insolvenčnímu soudu, aby předvolal dlužníka nebo osoby, které za něj jednají, k výslechu. Ve svém návrhu předloží soudu podklady, na jejichž základě bude výslech soudem prováděn. Oba pak mají právo se výslechu aktivně účastnit a klást předvolanému otázky. Součástí předvolání je i výzva k prohlášení o majetku. Účelem této úpravy je především snaha formálně soudem zaznamenat výpověď povinných osob pro případy, kdyby se jejich tvrzení ukázala lživá, aby mohli být trestně stíhány. Ustanovení § 214 InsZ je úpravou lex specialis k úpravě obdobného institutu nacházejícího se v ustanovení § 260a a následující OSŘ. Dřívější úprava obsažená v ZKV upravovala tento institut odkazem právě na úpravu stanovenou v OSŘ.

Náležitostmi předvolání k výslechu jsou především účel výslechu a poučení o následcích odmítnutí prohlášení nebo uvedení nepravdivých či zkreslujících údajů v souvislosti s ustanovením § 225 TrZ, tj. poučení o tom, že pokud maří nebo hrubě ztěžuje výkon insolvenčního správce, a tím ohrozí účel insolvenčního řízení, dopouští se trestného činu porušení povinnosti v insolvenčním řízení a může být potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti. Předvolání musí být doručen nejméně deset dnů před provedením výslechu a to do vlastních rukou předvolaného. Zastoupení v tomto případě není možné a předvolaný se musí dostavit k výslechu osobně. Pokud by se předvolaná osoba v soudem stanoveném termínu nedostavila, může být předvedena. V případě, že se předvedení nepodaří, soud splnění této povinnosti může vymáhat ukládáním pořádkových pokut.

Vzhledem ke skutečnosti, že ještě před zahájením samotného výslechu insolvenční soud zopakuje předvolanému poučení o následcích odmítnutí prohlášení nebo uvádění nepravdivých a zkreslujících údajů, je předvolaný náležitě poučen o následcích svých lživých tvrzení. Samotné poučení předvolaného musí být zaprotokolováno. Hrozba možných následků by měla být dostatečným apelem na předvolaného, aby uváděl pravdivá tvrzení a nemařil tak účel insolvenčního řízení.

Ustanovení § 215 InsZ. upravuje obligatorní náležitosti prohlášení o majetku, ve kterém předvolaný musí insolvenčnímu soudu sdělit veškerá majetková aktiva. Předvolaný je vždy povinen uvést:

a) jedná-li se o dlužníka fyzickou osobu je povinen specifikovat svého plátce mzdy nebo jiného jeho příjmu, popř. příjmů, které jsou postižitelné srážkami ze mzdy, a výši těchto dlužníkových pohledávek

b) své účty spolu s označením peněžních ústavů (banky, úvěrová a spořitelní družstva), u kterých jsou vedeny, jejich číslo a zůstatek na nich

c) označení subjektů, za kterými eviduje své pohledávky, včetně právního důvodu jejich vzniku a výše těchto pohledávek

d) označení subjektů, vůči kterým má jiná majetková práva nebo uplatňuje jiné majetkové hodnoty, včetně důvodu jejich vzniku a uvedení jejich ocenění

e) movité věci s označením případného spoluvlastnického podílu k nim a uvedení, kde nebo u koho se tyto věci nacházejí

f) označení nemovitostí, které má ve výlučném vlastnictví nebo spoluvlastnictví, v takovém případě označit výši těchto podílů

g) označení podniku a jeho specifikace včetně uvedení, kde se nacházejí jeho části, jako například jeho odštěpné závody či provozovny

h) další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu.

„Pro označení osob v prohlášení o majetku platí stejná pravidla jako pro označení osob v insolvenčním návrhu, jak je upravuje ustanovení § 103 odst. 1 InsZ. Tedy v případě fyzické osoby to znamená, že musí být označena jménem, příjmením, adresou bydliště a jedná-li se o fyzickou osobu podnikatele, pak též označení identifikačním číslem. Označení právnické osoby je především označení obchodní firmy nebo názvem, sídlem a identifikačním číslem. Je-li označovanou osobou stát, musí být uvedena jeho příslušná organizační složka.´´[13] Prohlášení o majetku by mělo ulehčit práci insolvečnímu správci, avšak stále zůstává hlavní činnost zjišťování majetku náležejícího do majetkové podstaty na insolvenčním správci, protože je důvodné se domnívat, že předvolaný z různých možných důvodů nedodá přesný a úplný seznam svých aktiv.

O úkonu prohlášení o majetku předvolaného sepíše insolvenční soudce protokol.

[13] KOTOUČOVÁ Jiřina a kol., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, C.H. Beck 2010, str. 460

Pokud předvolaná osoba předloží seznam majetku, je nedílnou součástí tohoto protokolu. Předvolaný je povinen na podporu pravdivosti tohoto seznamu, učinit prohlášení o správnosti a úplnosti takového seznamu, pokud by tak neučinil, nemohl by seznam majetku být připojen k protokolu o prohlášení majetku. Tato úprava má zabránit situacím, kdy dlužníci by uváděli do seznamu majetku nepravdivé údaje a mařili by tak účel insolvenčního řízení s cílem ho například prodloužit nebo zcela zmařit, bez jakékoliv hrozby možné sankce za uvádění nepravdivých údajů. V důsledku toho je obligatorní náležitostí protokolu poučení o následcích odmítnutí prohlášení nebo uvedení nepravdivých, neúplných nebo hrubě zkreslených údajů a výslovné prohlášení předvolaného o tom, že v prohlášení předvolaný uvedl pouze úplné a pravdivé údaje o svém nebo majetku dlužníka. V případě odmítnutí splnění zákonné povinnosti učinit prohlášení o majetku nebo vyhýbání se této povinnosti či uvedení nepravdivých či zkreslených údajů v takovém prohlášení, dojde k naplnění skutkové podstaty porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku dle ustanovení § 227 TrZ, za kterou trestní zákon stanoví trest odnětí svobody až na jeden rok nebo zákaz činnosti. *„Vzhledem k tomu, že protokol může být v budoucnu stěžejním důkazním prostředkem pro posouzení trestněprávní odpovědnosti předvolaného, měl by i obsah přednesů, otázek a odpovědí být zaznamenán autenticky, stejně jako námitky vůči protokolaci.“*[14] Opis protokolu o prohlášení majetku se doručuje insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru.

[14] KOTOUČOVÁ Jiřina a kol., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, C.H. Beck 2010, str. 461

3. Soupis majetkové podstaty

Výsledkem zjišťování majetku náležejícího do majetkové podstaty insolvenčním správcem je vyhotovení soupisu majetkové podstaty. Sestavení samotného soupisu je činnost, která probíhá během insolvenčního řízení, a která až na jedinou výjimku není časově limitována. *„ Touto jedinou výjimkou je jednoroční prekluzivní lhůta stanovená v § 239 odst. 3 InsZ. insolvenčnímu správci k podání odpůrčí žaloby, počítaná ode dne, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku. Odpůrčí žalobu podává insolvenční správce proti osobám, které mají povinnost vydat dlužníkovo plnění z neúčinných právních úkonů do majetkové podstaty.´´*[15] Soupis majetkové podstaty pořizuje a soustavně doplňuje insolvenční správce o nově zjistitelné položky anebo také o položky, které budou ze soupisu vyňaty na základě úspěšného uplatnění práva třetích osob k takovému majetku. Při jeho provádění je insolvenční správce vázán pokyny insolvenčního soudu, který tak činí v rámci jeho dohlédací činnosti. O průběhu provádění soupisu nsolvenční správce informuje věřitelský výbor, který je oprávněn podávat připomínky k provádění soupisu a k zápisu jednolitých položek do soupisu. Musí tak činit neprodleně po sdělení informace insolvenčním správcem. Samotný soupis pak musí mít vždy formu listiny, z čehož vyplývá, že je nedostačující jeho vyhotovení v digitální podobě. Formální náležitosti soupisu jsou taxativně vymezeny v § 14 vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení. „*Jedná se o označení insolvenčního soudu, spisová značka insolvenčního řízení, označení dlužníka, označení insolvenčního správce, pořadové číslo položky sepisovaného majetku, údaje sloužící k identifikaci sepisovaného majetku. V soupisu dále musí být uvedeno ocenění sepisovaného majetku nebo informace, že bylo od ocenění upuštěno, údaje o osobě, která ocenění provedla…..´´.*[16]

Soupis je klíčový institut zejména pro řešení úpadku formou konkurzu, ve kterém dochází ke zpeněžení majetkové podstaty. Soupis je zde právním důvodem pro samotné zpeněžení majetku dlužníka. V reorganizaci, kde je majetek ponechán

[15] KOTOUČOVÁ Jiřina a kol., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, C.H. Beck 2010, str.462

[16] KOTOUČOVÁ Jiřina a kol., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, C.H. Beck 2010, str. 463

ve vlastnictví dlužníka a samotný úpadek je v takovém případě řešen pouze změnou kapitálové struktury dlužníka, nemá soupis ani jeho právní účinky takovou naléhavost. V případě řešení úpadku formou oddlužení, které lze provést buď zpeněžením majetkové podstaty anebo plněním splátkového kalendáře, se na zpeněžení majetkové podstaty dle ustanovení § 398 odst. 2 InsZ. použijí obdobně ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty.

Soupis je pak nezbytným podkladem pro následné zpeněžování majetkové podstaty, a proto je nutné, aby do majetkové podstaty byl skutečně sepsán pouze majetek, který může být poté zpeněžen. V opačném případě totiž mohou insolvenčnímu správci vzniknout zbytečné náklady. Ty vznikají v případech, kdy majetek nemůže být zpeněžen anebo výtěžek jeho zpeněžení nedosahuje ani jejich výše. Takové náklady, pokud nebudou uhrazeny z výtěžku celkového zpeněžení majetku v majetkové podstatě, mohou jít k tíži insolvenčního správce. Insolvenční správce proto musí za účelem následného úspěšného zpeněžení majetkové podstaty, provádět pečlivou analýzu veškerých podkladů týkajících se sepisovaného majetku do majetkové podstaty a posoudit veškeré skutečnosti prokazující, že majetek do soupisu skutečně náleží. Podklady pro vyhotovení tohoto soupisu jsou zejména seznam majetku předložený dlužníkem, dlužníkovo prohlášení o majetku a v neposlední řadě také vlastní šetření prováděná správcem za součinnosti věřitelského výboru.

Účinkem zápisu majetku do soupisu majetkové podstaty je zánik neomezeného dispozičního oprávnění dlužníka k takovému majetku a s takto zapsaným majetkem je možné nakládat pouze způsobem stanoveným InsZ. Může tak činit pouze osoba s dispozičními oprávněními. O nakládání s majetkovou podstatou a osobou s dispozičními oprávněními bude pojednáno v následující kapitole.

Srovnání úpravy v ZKV se současnou úpravou v InsZ. týkající se provádění soupisu a následné možnosti vyloučení nesprávně sepsaných majetkových hodnot, nalezneme například v rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č. j. 2 VSPH 1451/2011, které ohledně srovnání úprav uvádí následující: *„Vzhledem k odvolací argumentaci považoval odvolací soud za nutné připomenout, že se úprava vymezující postupy správce konkursní podstaty a konkursního soudu při provádění soupisu konkursní podstaty a vyloučení majetkových hodnot ze soupisu konkursní podstaty či z konkursní podstaty samotné obsažený v zákoně o konkursu a vyrovnání zásadním způsobem*

neodlišovala od platné právní úpravy: podle ust. § 18 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání prováděl správce konkursní podstaty soupis podle pokynů konkursního soudu, vyloučení majetkové hodnoty ze soupisu bylo možné dosáhnout toliko na základě pravomocného rozhodnutí v excindačním řízení podle ust. § 19 téhož zákona a vyloučit nedobytné pohledávky a věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty, které nebylo možno prodat, bylo možné pouze při splnění podmínek vymezených v ust. § 27 odst. 6 téhož zákona.´´

3.1 Označení majetku v soupisu a důvod soupisu

S ohledem na skutečnost, že provedení soupisu je jedním z nejdůležitějších úkolů insolvenčního správce v insolvenčním řízení je naprosto nezbytná úprava označení majetku v soupisu. Má zejména předcházet sporům, zda určitý majetek byl sepsán seznatelným způsobem a dále je nezbytná pro oprávnění insolvenčního správce nakládat s majetkem řádně označeným v soupisu.

Samotný majetek musí insolvenční správce sepisovat přehledným a logickým způsobem. InsZ. Ustanovení § 218 odst. 1 říká, že se *,,majetek náležející do majetkové podstaty se zapisuje do soupisu samostatnými položkami.´´* Insolvenční správce tedy sepisuje majetek způsobem přehledného členění po jednotlivých položkách, aby bylo zřejmé, z jakých částí se majetková podstata skládá. *,,Doporučuje se, aby zápis byl proveden tím způsobem, který umožní pokud možno nekomplikované porovnání obsahu majetkové podstaty s účetnictvím dlužníka. Proto i členění jednotlivých položek soupisu majetkové podstaty by mělo odpovídat členění dlužníkova účetnictví.....´´* [17] Dále je nutné provést dostatečnou identifikaci sepisovaného majetku s výjimkou, pokud to vylučuje jeho povaha. Nicméně s ohledem na skutečnost, že lze dostatečně identifikovat i věci druhově určené, bude to jev zcela vzácný. Individuálním určením majetku se rozumí jeho určení modelem, výrobním číslem, registrační značkou, v případě nemovitostí označením listu vlastnictví, na kterém je nemovitost evidována a v jakém katastrálním území se nachází. Druhové určení věci je především určení počtem, mírou, váhou či jakostí věci. Identifikaci není nutno provádět v případě, že se jedná o majetek

[17] KOTOUČOVÁ Jiřina a kol., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, C.H. Beck 2010, str. 465

nepatrné hodnoty, což může být například majetek dle odhadu insolvenčního správce v řádu set korun, jehož následné zpeněžení by ani nepokrylo náklady s jeho zpeněžením spojené. Zvláštní identifikace náleží položce podniku nebo jiné hromadné věci či souborům věcí, které jsou sice zapisovány jedinou položkou, nicméně v rámci ní musí dojít k podrobnější specifikaci. Důvodem je jejich vnitřní členitost a rozmanitost.

Pokud se objeví překážka bránící řádné identifikaci majetku, je insolvenční správce povinen takovýto majetek přesto zapsat do soupisu, a to s poznámkou ohledně charakteristiky překážky bránící zápisu. Po odpadnutí překážky, například převzetí věci do majetkové podstaty, je insolvenční správce povinen neprodleně soupis doplnit.

Kromě co nejpřesnějšího označení majetku v soupisu majetkové podstaty a dále také ocenění, je nezbytné uvádět také den zápisu majetku do soupisu a důvod soupisu. Důvodem se zde rozumí titul, na základě kterého insolvenční správce majetek do majetkové podstaty zahrnul. Nejčastěji je tímto důvodem účetní evidence nebo v případě nemovitostí evidence v katastru nemovitostí. Uvedení důvodu se týká nejen zápisu majetku, ale také jeho případného vyloučení z majetkové podstaty a tedy i ze samotného soupisu majetkové podstaty. Je nutné uvádět také den vyloučení položky majetku ze soupisu.

3.2 Ocenění položek soupisu

Na základě ustanovení § 219 odst. 1 InsZ. je *„součástí soupisu také ocenění provedené insolvenčním správcem.´´* Samotné ocenění nemá žádné důsledky pro účetnictví dlužníka. Odborná veřejnost se, pokud se týká významu takového ocenění rozchází. JUDr. Tomáš Richter se ve své knize Insolvenční právo staví k oceňování majetku insolvenčním správcem relativně skepticky a uvádí následující: *„Tento požadavek je v podstatě bezpředmětný a znamená zbytečnou zátěž pro činnost správce – zákonodárci lze doporučit, aby jej v budoucnosti vypustil. Jiné ocenění než to, ke kterému se dospěje při zpeněžení majetku jeho prodejem, je ve skutečnosti v insolvenčním řízení potřeba pouze ve dvou případech: za prvé v konkursním řízení, dochází-li při něm k prodeji běžícího podniku dlužníka, a za druhé v reorganizaci.´´*[18]

[18] RICHTER Tomáš, Insolvenční právo, ASPI Wolters Kluwer 2008 str. 288

Autoři Kozák, Budín, Dadam a Pachl ve svém komentáři k InsZ. spatřují význam oceňování majetku v následujícím: *„Ocenění je prováděno proto, aby byla stanovena jakási orientační hodnota sepsaného majetku v majetkové podstatě, s níž je potom možno následně v průběhu insolvenčního řízení nějakým způsobem kalkulovat a z ní vycházet.´´*[19] Při posouzení výše uvedeného je dle mého názoru rozhodně důležité pro insolvenčního správce provést si vlastní předběžné ocenění majetku sepsaného do majetkové podstaty, aby nadále mohl činit předem promyšlené kroky vedoucí ke splnění jeho povinností stanovených § 36 odst. 1 InsZ., tedy splnit svou povinnost*: „Postupovat při výkonu své funkce svědomitě a s odbornou péčí; je povinen vyvinout veškeré úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře.´´*

Insolvenční správce vychází při ocenění z údajů v účetnictví dlužníka nebo z evidence vedené dlužníkem podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu. Dále také využívá informace z ocenění provedeného dlužníkem nebo z informací získaných vlastním šetření. Majetek dlužníka je oceňován cenou obvyklou, tj. *„cenou, která byla dosažena při prodeji stejného nebo obdobného majetku v tuzemsku ke dni ocenění. Například u staveb se cena obvyklá zjišťuje nákladovým, výnosovým, porovnávacím způsobem či jejich kombinací.´´*[20] Pro účely oceňování se vychází ze zásad stanovených především v zákoně č.151/1997 Sb., o oceňování majetku anebo v zákoně č. 563/1991Sb., o účetnictví. V případě obtížněji ocenitelného majetku, jako jsou například umělecká díla či ochranné známky, může insolvenční správce provést ocenění zadáním provedení ocenění znalci, ale pouze za podmínky stanovené v ustanovení § 219 odst. 3 InsZ., tedy že náklady na ocenění majetku znalcem nebudou vyšší než přínos do majetkové podstaty získaný tímto způsobem jeho ocenění. Insolvenční správce tak musí činit, aby nedošlo k prodeji takového majetku za nevýhodnou a nízkou cenu, čímž by mohlo dojít ke ztrátě na majetkové podstatě. O ocenění majetku provedením znaleckého posudku může také insolvenčního správce požádat věřitelský výbor, ovšem za podmínky, že takové ocenění finančně zajistí. Finančním zajištěním se zde má na mysli skutečnost, že majetková podstata obsahuje dostatek peněžních

[19] KOZÁK Jan, BUDÍN Petr, DADAM Alexandr, PACHL Lukáš, Insolvenční zákon a předpisy související, ASPI Wolters Kluwer str. 534

[20] ZELENKA Jaroslav a kolektiv, Insolvenční zákon, Linde Praha 2008, str. 338

prostředků, které postačí na úhradu znaleckého posudku. V opačném případě musí přímo věřitelský výbor složit určitou peněžní částku, která pokryje náklady na provedení znaleckého posudku. Pokud jsou dostatečné prostředky na úhradu nákladů za vyhotovení znaleckého posudku, je insolvenční správce povinen žádost věřitelského výboru splnit, v opačném případě není povinen ke stanovisku věřitelského výboru přihlížet.

Ustanovení § 219 odst. 4 InsZ. upravuje případy, za kterých je insolvenční správce povinen provést ocenění vyhotovením znaleckého posudku. Pokud by tak neučinil, jednalo by se o porušení jeho povinnosti postupovat s odbornou péčí. Prvním případem je situace, kdy dochází k oceňování majetku, ke kterému se vztahuje právo zajištěného věřitele. Jedná se o pohledávku věřitele, která je zajištěna například zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti nebo postoupením pohledávky a dalšími zajišťovacími instituty. Druhým případem je situace, kdy dochází k prodeji podniku nebo jeho části.

Úprava oceňování majetku zapsaného do soupisu se nepoužije v případě, kdy bude v insolvenčním řízení postupováno podle ustanovení § 153 InsZ, tedy kdy bude úpadek řešen formou reorganizace a při rozhodnutí insolvenčního soudu o takovém způsobu řešení úpadku bude zároveň ustanoven znalec za účelem ocenění majetkové podstaty. Ač v případě řešení úpadku reorganizací nedochází k prodeji majetku dlužníka, je nutno provést ocenění z jiných důvodů. Zejména je toto ocenění důležité pro zařazení pohledávek zajištěných věřitelů do různých skupin pro účely hlasování nebo dále pro účely placení úroků zajištěným věřitelům.

Insolvenční zákon dává insolvenčnímu správci oprávnění upustit od ocenění sepsaného majetku. Umožňuje mu dále i zcela vyloučit soupis majetkové podstaty, a to za splnění dvou podmínek. V případech stanovených zákonem a na základě rozhodnutí insolvenčního soudu (v rámci jeho dohlédací činnosti). *„Ustanovení § 233 upravuje formu zkráceného postupu činnosti insolvenčního správce při provádění soupisu majetkové podstaty.“*[21] K vyloučení soupisu nebo upuštění od ocenění majetku dochází zejména v případě nepatrného konkursu, pokud to nevylučuje rozhodnutí schůze věřitelů (ustanovení § 315 odst. 2 InsZ.). Insolvenční soud tak může rozhodnout, pokud

[21] KOZÁK Jan, BUDÍN Petr, DADAM Alexandr, PACHL Lukáš, Insolvenční zákon a předpisy související, ASPI Wolters Kluwer str. 537

tato rozhodnutí povedou k rychlému a hospodárnému průběhu insolvenčního řízení a bylo by zbytečné ho zatěžovat formálními postupy vyloučení majetku ze soupisu majetkové podstaty. K tomu dochází zejména tehdy, pokud je majetek neprodejný. Proti rozhodnutí o upuštění od provedení soupisu či ocenění majetku není dle ustanovení § 91 InsZ. přípustné odvolání.

3.3 Zveřejnění soupisu a vyrozumění o něm

Soupis majetkové podstaty musí být insolvenčním soudem zveřejněn v insolvenčním rejstříku bezprostředně poté, co je sestaven nebo doplněn, přičemž doplněním se rozumí i jeho zúžení, tedy vyjmutí položky ze soupisu insolvenčním správcem. Zveřejnění v insolvenčním rejstříku se soupis stává veřejně přístupným. Zásadní význam to má hlavně pro majitele věcí zapsaných do soupisu, pro které je důležité být informován o průběhu insolvenčního řízení za účelem ochrany svých práv. Úprava zveřejnění soupisu je jednou ze změn oproti úpravě v ZKV. Podle ZKV nebyl soupis veřejně přístupnou listinou a podle ustanovení § 18 odst. 2 ZKV byl konkursní správce povinen vydat na žádost osvědčení o tom, zda určitý majetek je či není zapsán v soupisu konkursní podstaty. Tato úprava je dnes zakotvena v ustanovení § 224 odst. 1 InsZ.

Insolvenční rejstřík je upraven v části třetí společná ustanovení, hlava první InsZ. Ustanovení § 419 odst. 1 InsZ. říká, že se jedná o *informační systém veřejné správy, jehož správcem je Ministerstvo spravedlnosti. ,,Insolvenční rejstřík obsahuje seznam insolvenčních správců, seznam dlužníků a rovněž insolvenční spisy, ve kterých jsou chronologicky vedeny veškerá rozhodnutí insolvenčního soudu, jakož i veškerá podání ve věci insolvenčního řízení.´´* Pouze v odůvodněných případech, jako jsou například podání a písemnosti podléhající režimu utajení anebo pokud insolvenční soud tak důvodně rozhodne, nebudou podání a písemnosti zveřejněny. Přístup veřejnosti k informacím evidovaným v insolvenčním rejstříku vychází z principu formální publicity, tedy možnosti každého z něj pořizovat kopie a výpisy a na žádost adresovanou Ministerstvu spravedlnosti požadovat úředně ověřený výstup z tohoto seznamu. Ustanovení § 425 odst. 1 InsZ. upravuje pětiletou lhůtu po jejímž uplynutí je dlužník vyškrtnut ze seznamu dlužníků a údaje o dlužníkovi jsou znepřístupněny. Tato

lhůta počíná běžet od právní moci rozhodnutí, jímž bylo skončeno insolvenční řízení.

Vzhledem ke skutečnosti, že do soupisu majetkové podstaty se zahrnují kromě majetku dlužníka, také věci, práva, pohledávky a jiné majetkové hodnoty náležející třetím osobám, musí na tuto skutečnost pamatovat i úprava v zákoně. *„ Obecně jde o majetek, který tyto subjekty nabyly na základě neplatných či neúčinných právních úkonů, kde tyto úkony jsou odporovatelné insolvenčním správcem, případně pak jde o majetek, který slouží k zajištění pohledávek vůči dlužníkovi.“*[22] V soupisu majetkové podstaty tak můžou být zahrnuty i položky, u nichž je důvodnost jejich zápisu sporná, neboť k nim uplatňují práva třetí osoby. V případě spornosti, zda majetek zahrnout či nezahrnout do soupisu, musí insolvenční správce takový majetek do soupisu přesto zahrnout. Insolvenční správce se tak kryje proti případům, kdy majetek nezahrnutý do soupisu by se později ukázal jako oprávněný k zapsání. V takovém případě by se jednalo o porušení povinností insolvenčního správce, postupovat v řízení svědomitě a s odbornou péčí. Následné odstranění spornosti důvodnosti zahrnutí majetku do soupisu je řešeno formou vylučovací žaloby.

U majetku, který nenáleží dlužníkovi nebo je jeho zahrnutí do soupisu sporné, musí insolvenční správce označit osoby, kterým majetek náleží, nebo kdo k němu uplatňuje právo. Takové osoby jsou pak insolvenčním správcem neprodleně písemně vyrozuměni o provedení soupisu. Vyrozumění musí obsahovat identifikaci majetku, důvod jeho soupisu, a přestože to výslovně není uvedeno v zákoně, také poučení o možnosti postupu vedoucí k podání vylučovací žaloby a následcích jejího nepodání upravených v ustanovení § 225 odst. 3 InsZ. Dle návrhu novely InsZ, který je součástí doprovodné legislativy přijímané v důsledku rekodifikace soukromého práva, by napříště InsZ měl povinnost uvést ve vyrozumění poučení o případném podání vylučovací žaloby, přímo upravovat. Toto písemné vyrozumění by měl insolvenční správce zaslat příslušné osobě tak, aby skutečnost, že byla vyrozuměna, byla prokazatelná. Doručení tohoto vyrozumění je určující pro počátek běhu lhůty k podání vylučovací žaloby podle ustanovení § 225 odst. 2 InsZ. Na jejich žádost je insolvenční správce povinen vydat osvědčení o zahrnutí jejich majetku do majetkové podstaty, ve kterém by měl být uveden důvod soupisu a přesná identifikace majetku.

[22] ZELENKA Jaroslav a kolektiv, Insolvenční zákon, Linde Praha 2008, str. 343

Pokud se jedná o soupis majetku, který je evidován ve veřejných seznamech, je nezbytné, aby insolvenční správce takovouto instituci, která vede veřejný seznam o zápisu majetku do soupisu, informoval. V případě nemovitostí se bude jednat o příslušné katastrální pracoviště, u zástav vedených v Rejstříku zástav to bude Notářská komora a dále například v případě cenných papírů Centrální depozitář cenných papírů. Ustanovení § 224 odst. 3 InsZ, upravuje případ, pokud je do soupisu zahrnuta kulturní památka, sbírka muzejní povahy nebo předmět kulturní hodnoty, musí o tom být vyrozuměno Ministerstvo kultury. Za kulturní památku označuje ustanovení § 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové nemovitosti či věci movité nebo jejich soubory, které:

a) *jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické*

b) *mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem, přičemž platí, že soubory takových věcí se považují za kulturní památky i tehdy, pokud některé věci v nich samy nejsou kulturními památkami.*

3.4 Prohlášení o správnosti soupisu

Ustanovení § 221 věta první InsZ. říká: *„Jestliže o to insolvenční správce požádá, je dlužník povinen písemně potvrdit úplnost a správnost soupisu.´´* Z uvedeného vyplývá, že toto ustanovení insolvenčního správce opravňuje. Nejedná se tedy o povinnost žádat dlužníka o prohlášení o správnosti soupisu. Nicméně s odkazem na povinnosti uvedené v ustanovení § 36 InsZ., které jsou již uvedeny v předchozích kapitolách, by insolvenční správce tuto výzvu k prohlášení dlužníkovi učinit měl. Uvedené ustanovení, ale ukládá dlužníkovi povinnost, a to za podmínky, že byl insolvenčním správcem k prohlášení o správnosti soupisu vyzván. Jedná se o zvláštní druh součinnosti dlužníka, obecně jinak upravený v ustanovení § 210 InsZ. *„Potvrzení dlužníka má charakter prohlášení, v němž musí být výslovně uvedeno, že seznam majetku uvedeného v soupisu majetkové podstaty je ke dni, kdy dlužník činí prohlášení,*

úplný a správný.''[23] Nezbytnou součástí prohlášení o pravosti soupisu je dlužníkův podpis a datum dlužníkova podpisu.

S ohledem na případný velký rozsah majetkové podstaty je zřejmé, že dlužník nebude schopen provést takové prohlášení bezodkladně. Je schopen tak učinit v případě majetkových podstat malých řízení. Je tedy vhodné, aby insolvenční správce zaslal dlužníkovi kopii soupisu majetkové podstaty, tak aby dlužník měl dostatek času se s ním seznámit. Pokud by dlužník ignoroval výzvu k součinnosti, vystavoval by se tak možným sankcím a opatřením ze strany insolvenčního soudu vedoucím k vynucení splnění povinnosti, například ve formě pokuty či předvedení. Dlužník je oprávněn se k soupisu vyjádřit. Může k němu také zaujmout negativní stanovisko nebo poslat námitky ohledně některého majetku do soupisu zahrnutého. Pokud dostatečně uvede důvody, pro které soupis nebo jeho část nepovažuje za správný, může prohlášení o pravosti podpisu odmítnout.

[23] KOTOUČOVÁ Jiřina a kol., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, C.H. Beck 2010, str. 469

4. Nakládání s majetkovou podstatou

Nakládání s majetkovou podstatou upravuje řada ustanovení InsZ, zejména § 111 až § 114 InsZ, § 122 a dále § 228 až 230 InsZ. Zmíněná ustanovení upravují oprávnění osob s dispozičním oprávněním nakládat s majetkem náležejícím do majetkové podstaty, zejména omezení těchto dispozičních oprávnění. Ustanovení § 111 odst. 1 InsZ, uvádí následující: *„ Nerozhodne-li insolvenční soud jinak, je dlužník povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku anebo o jeho nikoli zanedbatelné zmenšení.´´* Uvedené zásadním způsobem omezuje dlužníka v nakládání s majetkovou podstatou, a to od chvíle, kdy bylo zahájeno insolvenční řízení. Účinky spojené s insolvenčním řízením nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení, v insolvenčním rejstříku. ZKV omezení v nakládání s majetkovou podstatou vázal na okamžik v průběhu insolvenčního řízení pozdější, a to na prohlášení konkursu (ustanovení § 14 odst. 1 písm. a) ZKV). Mohlo tak docházet ke zkracování majetkové podstaty ke škodě věřitelů, čemuž má úprava v InsZ zabránit. Toto zákonné omezení v nakládání s majetkovou podstatou může být prolomeno rozhodnutím insolvenčního soudu. InsZ. ponechává na uvážení insolvenčního soudu, zda toto ustanovení využije či konkrétně ve vztahu k dlužníkovi modifikuje, tedy že dlužníka omezení v nakládání s majetkovou podstatou nad rámec zákona. Insolvenční soud tuto činnost činí v rámci své dohlédací činnosti, která je rámcově upravena v ustanovení § 11 InsZ. Z toho vyplývá, že proti rozhodnutí o rozšíření nebo naopak zúžení omezení dlužníka, není zásadně přípustné odvolání. Jak zákonné, tak insolvenčním soudem stanovené omezení dispozičních oprávněních dlužníka zaniká právní mocí rozhodnutí o povolení reorganizace dle ustanovení § 330 odst. 2 InsZ, pokud insolvenční soud nerozhodne dle ustanovení § 322 InsZ jinak. Toto ustanovení opravňuje insolvenční soud na návrh insolvenčního správce nebo věřitelského výboru anebo i bez návrhu zakázat dlužníkovi nakládání s majetkovou podstatou nebo jeho oprávnění omezit. Výkon dlužníkova oprávnění je však po celou dobu insolvenčního řízení pod dohledem insolvenčního správce. Ke stejnému účinku dochází na základě ustanovení § 407 odst. 2 InsZ v případě

oddlužení. Nicméně v případě oddlužení ustanovení § 409 odst. 2 říká, že schválením oddlužení dochází k navrácení dispozičních oprávnění dlužníkovi, ale to neplatí, pokud se jedná o majetek sloužící k zajištění. V případě konkursu k takovému účinku nedochází, protože prohlášením konkursu přecházejí veškerá dispoziční oprávnění na insolvenčního správce. Bylo by totiž neúčelné navrátit dlužníkovi prohlášením konkursu neomezené oprávnění disponovat s majetkem v majetkové podstatě.

Výše uvedené nestanovuje dlužníkovi absolutní zákaz v nakládání s majetkovou podstatou, ale jedná se pouze o omezení v takových úkonech dlužníka, které by měly za následek změnu skladby, využití nebo určení majetku v majetkové podstatě. „*V tomto případě lze dovodit, že by mělo jít o takovou změnu, která by vedla ke ztížení realizace majetkové podstaty nebo k reálnému snížení její hodnoty.*´´[24] Podle rozhodnutí Vrchního soudu v Praze nelze zaplacení zálohy na náklady insolvenčního řízení, která byla získána z prodeje části majetku dlužníka, považovat za činnost zhoršující postavení věřitelů a tedy za činnost v rozporu s ustanovením § 111 odst. 1 InsZ (č.j. 1 VSPH 170/2008-B-17). Dlužníkovi je ponechán určitý prostor pro nakládání s majetkovou podstatou, vyjádřený výrazem „zanedbatelné zmenšení´´. Tento pojem však nemá legální definici, ač je hojně používán i v jiných právních předpisech, například v § 3 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a bezpečnostní způsobilosti. Při výkladu tohoto pojmu je tedy potřebné vycházet z úvahy a z porovnání hodnoty zcizeného majetku ve vztahu k ostatnímu majetku v majetkové podstatě. Peněžité závazky dlužníkovy vzniklé před zahájením insolvenčního řízení je dlužník nadále povinen plnit, ale pouze v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem.

Omezení dlužníka upravené v ustanovení § 111 odst. 1 InsZ se podle ustanovení § 111 odst. 2 InsZ netýká následujících úkonů:

a) *splnění povinnosti stanovené zvláštními právními předpisy* – jako příklad je uveden odkaz na ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě. Jedná se o ustanovení ukládající organizaci povinnosti zejména ve vztahu k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci.

[24] KOTOUČOVÁ Jiřina a kol., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, C.H. Beck 2010, str. 223

b) *při provozování podniku v rámci obvyklého hospodaření* – dlužník je nadále povinen zachovávat chod podniku s péčí řádného hospodáře a odvracet tak hrozící škodu, která by mohla zhoršit postavení věřitelů při uspokojování jejich pohledávek

c) *odvracení hrozící škody* – vznikající například při podnikatelské činnosti jak je uvedeno výše

d) *plnění zákonné vyživovací povinnosti dlužníka vyplývající ze zákona o rodině*

e) *splnění procesních sankcí* - zaplacení uložené pořádkové pokuty

Pokud by dlužník porušil zákonná nebo soudním rozhodnutím stanovená omezení v nakládání s majetkovou podstatou, jsou tyto úkony dle ustanovení § 111 odst. 3 InsZ vůči věřitelům neúčinné. Tato neúčinnost nastává přímo ze zákona a není založena dalším právním úkonem, tedy úspěšným odporem insolvenčního správce. Úprava v ZKV, stejně jako v případě omezení nakládání s majetkovou podstatou, vázala neúčinnost takto učiněných právních úkonů až na prohlášení konkursu.

Ustanovení § 228 InsZ upravuje osnovu, která nám stanovuje demonstrativní výčet úkonů, které označujeme jako nakládání s majetkovou podstatou. InsZ. se tak snaží zamezit pochybnostem o tom, jaké úkony tento pojem zahrnuje. Jedná se tedy zejména o právní úkony týkající se majetku náležejícího do majetkové podstaty. Takovými jsou zejména zcizování či zatěžování takového majetku uzavíráním různých smluv (pojistné smlouvy, smlouvy nájemní, smlouvy o dílo či o půjčce). Dále sem řadíme skupinu úkonů vycházejících z dlužníkovy účasti ve společnosti či družstvu. Jedná se o výkon práv a povinností akcionáře, včetně práva hlasovat na valné hromadě, výkon práv a povinností společníka jiné obchodní společnosti, včetně práva hlasovat na valné hromadě, jakož i výkon práv a povinností člena družstva. Nepochybně sem řadíme také úkony spočívající ve výkonu práv a povinností zaměstnavatele vůči svým zaměstnancům či plnění povinností podle předpisů o daních, poplatcích a clech, jakož i podle předpisů o sociálním zabezpečení. Pokud je součástí majetkové podstaty také podnik dlužníka, pak se do tohoto pojmu zahrnují i úkony týkající se rozhodování o výrobních, provozních a obchodních záležitostech podniku. Dalšími úkony jsou zejména výkon průmyslových práv, rozhodování o obchodním tajemství, vedení

účetnictví a plnění evidenčních povinností například podle zákona o archivnictví.

Klíčovým ustanovením pro úpravu nakládání s majetkovou podstatou je ustanovení § 229 InsZ upravující kategorie osob, kterým svědčí dispoziční oprávnění k majetku majetkové podstaty. Jedná se o tři kritéria, podle kterých jsou tyto osoby rozděleny do třech kategorií. Prvním kritériem jsou jednotlivé fáze insolvenčního řízení, druhým způsob řešení úpadku a posledním z nich je vlastnictví k majetku v majetkové podstatě. Okruh osob s dispozičními oprávněními je tedy následující:

a) dlužník v době do rozhodnutí o úpadku

b) insolvenční správce v době od prohlášení konkursu – ustanovení § 246 InsZ

c) dlužník v době od povolení reorganizace – ustanovení § 330 a násl. InsZ.

d) dlužník v době od povolení oddlužení

Určitou mezeru v zákoně představuje otázka, kdo je osobou s dispozičním oprávněním ve fázi od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, která nemusí být vydána současně. *„Doktrinální výklad dovozuje, že v období mezi rozhodnutím o úpadku a rozhodnutím o způsobu řešení úpadku má dispoziční oprávnění dlužník, s výjimkou úkonů vymezených v § 111 odst.1 InsZ nebo v omezujících předběžných opatřeních soudu.“*[25] InsZ pamatuje na povinnosti dlužníka mu stanovené zákonem, které v případě přechodu dispozičních oprávnění na jinou osobou, nejsou tímto přechodem dotčeny. Dále je nutné zmínit, že v případě písmene b) sice přechází dispoziční oprávnění prohlášením konkursu na insolvenčního správce, ale pokud by dlužník učinil úkon, který nepoškozuje majetkovou podstatu, ba naopak ji rozmnožuje, nejednalo by se o neúčinný právní úkon. Uvedené vyplývá z ustanovení § 245 odst. 3 InsZ, které říká, že prohlášení konkursu nemá vliv na dlužníkovu způsobilost k právním úkonům.

V případech, kdy je do majetkové podstaty zahrnut majetek třetích osob, lze jejich dispoziční oprávnění omezit pouze zákonem nebo rozhodnutím insolvenčního soudu. *„ Toto ustanovení je však nutno vykládat v souvislosti s § 217, který v případě, kdy dojde k soupisu majetku ve vlastnictví jiné osoby než dlužníka do majetkové*

[25] RICHTER Tomáš, Insolvenční právo, ASPI Wolters Kluwer 2008 str.154

podstaty, dispozici s tímto majetkem omezuje. .... Z toho vyplývá, že rozsah omezení vlastnictví jiné osoby než dlužníka závisí na zvoleném způsobu řešení úpadku dlužníka, na což navazuje třetí odstavec určující, kdo je osobou s dispozičním oprávněním v probíhajícím insolvenčním řízení.´´ [26] V souladu s ustanovením § 229 odst. 3 InsZ bude s takovým majetkem nakládat buď dlužník nebo insolvenční správce, nikoliv samotný vlastník. V případech, kdy se sice jedná o majetek, který náleží do majetkové podstaty, ale doposud v ní není zapsán, může insolvenční soud předběžným opatřením omezit třetí osobě dispoziční oprávnění s takovým majetkem. Toto předběžné opatření má zajistit, aby případná dispozice s takovým majetkem, neznemožnila jeho zahrnutí do soupisu.

4.1 Předběžné opatření

Pokud jsou zde důvodné obavy o tom, že dlužník nebude dodržovat nebo nedodržuje omezení mu stanovená zákonem nebo insolvenčním soudem dle ustanovení § 111 InsZ a taková jeho jednání by měla za následek změny v rozsahu majetkové podstaty v neprospěch věřitelů, je insolvenční soud oprávněn nařídit, a to i bez návrhu, předběžným opatřením dlužníkovi okruh určitých povinností. Jedná se zejména o povinnost nenakládat s určitými věcmi a právy náležejícími do majetkové podstaty, nebo také stanovit dlužníkovy povinnost nakládání s takovým majetkem pouze se souhlasem předběžného správce a dále také nařídit osobám, které mají závazky vůči dlužníkovi, aby plnění napříště poskytovaly předběžnému správci. *„Důvodnými obavami se mají na mysli skutečné a reálné obavy, že konkrétní věci či plnění budou vyvedeny z majetkové podstaty. Předběžné opatření nelze vydat pouze na základě tzv. signálů věřitelů. ´´* [27] Obligatorní součástí předběžného opatření je rozhodnutí o ustanovení předběžného správce, pokud doposud nebyl ustanoven. Rozhodnutí o nařízení předběžného opatření se doručuje do vlastních rukou jen dlužníkovi a předběžnému správci a dále dle povahy se doručuje také institucím vedoucí veřejné seznamy a evidence. I pro tento druh předběžného opatření platí s ohledem

[26] KOZÁK Jan, BUDÍN Petr, DADAM Alexandr, PACHL Lukáš, Insolvenční zákon a předpisy související, ASPI Wolters Kluwer str. 552

[27] VS Olomouc 2 VSOL 142/2009-A-31

na ustanovení § 7 odst. 1 InsZ ustanovení § 75b OSŘ, tedy povinnost současně s podáním návrhu na předběžné opatření, složit jistotu ve výši 50.000Kč a v obchodních věcech ve výši 100.000Kč. Informační povinnost zde soud také má vůči subjektům, které vedou evidenci vztahující se k majetku, který může být rozhodnutím soudu dotčen. Takovým subjektem je například Katastr nemovitostí či Registr zástav.

Při rozhodování o tom, zda je důvod nařídit předběžné opatření vychází soud také z ustanovení OSŘ, které je oprávněn přiměřeně aplikovat dle ustanovení § 7 odst. 1 InsZ. *,, Pro insolvenční řízení je přiměřeně aplikovatelný § 75c odst. 4* OSŘ*, který stanoví, že pro předběžné opatření je rozhodující stav v době vyhlášení (vydání) usnesení soudu prvního stupně.´´* [28] Odvolání proti rozhodnutí o vydání předběžného opatření je přípustné. Aktivně legitimován k podání odvolání je dlužník a také osoba, která návrh na nařízení předběžného opatření podala, a které byl tento návrh zamítnut.

Ustanovení § 113 odst. 5 InsZ upravuje čtyři způsoby zániku předběžného opatření:

a) uplynutí doby, po kterou mělo trvat, přičemž dobu trvání omezení může stanovit insolvenční soud již při vydání rozhodnutí o předběžném opatření.

b) vydáním rozhodnutí dle ustanovení § 142 InsZ, tedy zejména odmítnutí insolvenčního návrhu pro vady, zastavení řízení či zamítnutí návrhu. K takovým rozhodnutím patří i zastavení řízení pro neuhrazení zálohy na náklady insolvenčního řízení dle ustanovení § 108 odst. 3 InsZ.

c) ze zákona - vyhlášením moratoria

d) vydáním rozhodnutí, kterým se předběžné opatření zruší, jakmile pominou důvody, pro které bylo nařízeno

Pokud je nařízeno předběžné opatření je osoba, která má závazek vůči dlužníkovi povinna poskytnout takové plnění přímo předběžnému správci. V případě, že by tak neučinila a plnění se nedostalo do majetkové podstaty, není tím svého závazku zproštěna s výjimkou případu, kdyby prokázala, že o předběžném opatření

[28] VS Olomouc 2 VSOL 403/2009-A-31

nemohla vědět. S ohledem na povinnost zveřejňovat předběžné opatření prostřednictvím úřední desky insolvenčního soudu a rejstříku, bude tato skutečnost velmi těžko prokazatelná.

4.2 Nakládání s majetkovou podstatou po dobu trvání moratoria

Moratoriem se rozumí poslední možnost dlužníka odvrátit nepříznivé důsledky úpadku. Moratorium je vyhlašováno pouze na návrh dlužníka, který může podat v relativně krátkých lhůtách po zahájení insolvenční řízení a je k němu nezbytné doložit souhlas většiny jeho věřitelů. Jeho trvání je omezeno nejdéle na dobu tří měsíců. Po tuto dobu nelze vydat rozhodnutí o úpadku.

Vzhledem k tomu, že účelem moratoria je snaha dlužníka překonat vlastními prostředky stav úpadku nebo hrozícího úpadku, musí mít k tomu alespoň základní ekonomické předpoklady, aby mohl zachovat provoz podniku. Jedním z nich je možnost hradit přednostně pohledávky věřitelů vzniklých dlužníkovi při provozu podniku, které vznikly v posledních třiceti dnech před vyhlášením moratoria nebo po něm, a to před dříve splatnými pohledávkami. Toto privilegium mají vymezené závazky pouze po dobu trvání moratoria. Je ovšem vyloučeno vzájemné započtení pohledávek dlužníka a věřitele po dobu trvání moratoria, pokud insolvenční soud nestanoví jinak.

Ustanovení § 122 odst. 2 InsZ navazuje na odstavec první téhož paragrafu a týká se také smluv, které s provozem podniku souvisí. „*Uvedené ustanovení vymezuje čtyřmi podmínkami smlouvy, které nemohou být vypovězeny ze strany smluvního partnera dlužníka pro prodlení dlužníka s poskytnutím peněžitého plnění:*

a) *smlouva byla uzavřena více jak tři měsíce přede dnem, kdy insolvenční soud vydal rozhodnutí vyhlašující moratorium*

b) *smlouva patří do kategorie na dodávky energií a surovin, jakož i další smlouvy o dodávkách zboží a služeb*

c) *důvodem výpovědi je nehrazení smluvené ceny ze strany dlužníka*

c) *k nehrazení ceny ze strany dlužníka došlo v době od uzavření smlouvy s věřitelem až do okamžiku ukončení moratoria.*[29]

4.3 Správa majetkové podstaty

InsZ se snaží nejen zamezit nejasnostem při výkladu pojmu nakládání s majetkovou podstatou, ale také při výkladu pojmu správa majetkové podstaty. Vzhledem k uvedenému, ustanovení § 230 InsZ upravuje demonstrativní výčet činností a úkonů, které pokud směřují k zákonem vymezeným následkům, jsou považovány za správu majetkové podstaty. Jedná se o určitý druh výkladového pravidla, které poslouží vždy v případě pochybností, zda úkony činěné ve správě majetkové podstaty byly vykonávány řádně. Správou majetkové podstaty se tedy rozumí činnosti, jakož i právní úkony a opatření směřující k tomu, aby:

a) nedocházelo ke znehodnocení majetkové podstaty jejím zmenšováním či poškozováním, tj. aby nedošlo k odcizení, zničení nebo poškození majetku do ní náležejícího. Uvedenému je možné předejít pojištěním nebo zabezpečením majetku.

b) majetek náležející do majetkové podstaty byl využíván v souladu se svým určením, pokud tomu nebrání jiné okolnosti. Jedná se například o situace, kdy je majetek možné pronajmout a z toho získat další prostředky do majetkové podstaty, nebo dále ze stejného důvodu provozovat podnik.

c) se majetková podstata rozmnožila, lze- li takovou činnost rozumně očekávat se zřetelem ke stavu majetkové podstaty a obvyklým obchodním příležitostem. Jedná se zejména o přírůstky a plody pocházející z majetku sepsaného do majetkové podstaty.

d) byly vymoženy pohledávky dlužníka včetně plnění z neplatných a neúčinných právních úkonů, jejich vymáhání náleží insolvenčnímu správci.

[29] KOZÁK Jan, BUDÍN Petr, DADAM Alexandr, PACHL Lukáš, Insolvenční zákon a předpisy související, ASPI Wolters Kluwer str. 236

Zajištění věřitelé mají v rámci celého insolvenčního řízení specifické postavení. Jedním z dalších projevů této skutečnosti, je ustanovení § 230 odst. 2 InsZ, které dává zajištěným věřitelům oprávnění udílet insolvenčnímu správci závazné pokyny ohledně správy majetku, který slouží k zajištění jejich pohledávek. U pokynu by měl být zřejmý důvod, který k jeho vydání vedl, a který současně odůvodňuje jeho smysl ve vztahu k požadavku na řádnou správu. Uložený pokyn insolvenční správce posoudí a v případě, že dle jeho názoru nesměřuje k řádné správě, je oprávněn jej odmítnout. V takovém případě je dále povinen tento pokyn předložit k přezkumu insolvenčnímu soudu, který tak opět činí v rámci své dohlédací činnosti. Je vhodné, aby insolvenční správce přijímal pokyny písemnou formou, aby se předešlo sporným situací, a aby tyto pokyny byly ze strany zajištěného věřitele dostatečně formulovány, co do obsahu. Pokud je více zajištěných věřitelů k témuž majetku, platí, že musí pokyny ukládat výhradně společně. InsZ, který je součástí doprovodné legislativy přijímané v důsledku rekodifikace soukromého práva, dojde ke změně způsobu ukládání pokynů insolvenčnímu správci v případě více zajištěných věřitelů. Nově bude pokyny insolvenčnímu správci ukládat ten ze zajištěných věřitelů, jehož pohledávka se uspokojuje ze zajištění jako první v pořadí.

Náklady související s provedením pokynu je povinen uhradit zajištěný věřitel, a to současně s uložením pokynu insolvenčnímu správci. Pokud by takové náklady zajištěný věřitel neuhradil, není insolvenční správce povinen takový pokyn provést.

5. Vyloučení a vynětí z majetkové podstaty

Vzhledem k tomu, že insolvenční správce sepisuje do majetkové podstaty nejen majetek náležející dlužníkovi, ale také majetek, který mu nenáleží nebo jehož zápis do majetkové podstaty je sporný, může vyhotovení takového soupisu vyvolat negativní reakci třetích osob, které namítají neoprávněnost zahrnutí takového majetku do soupisu majetkové podstaty z důvodu jejich práv k takovému majetku. Tyto osoby mají několik způsobu jak se proti neoprávněnému zahrnutí majetku do soupisu bránit. Pokud by tyto možnosti nevyužily a naplnila se nevyvratitelná domněnka upravená v ustanovení § 225 odst. 3 InsZ, *„uplatní se nepochybně i za účinnosti insolvenčního zákona rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 1998, sp. zn. 2 Odon 86/1997. V tomto rozhodnutí bylo mimo jiné konstatováno, že soupis podstaty tvoří právní základ pro zpeněžení majetku patřícího do podstaty;zpeněžen může být jen ten majetek, který byl sepsán, a správce je povinen zpeněžit veškerý sepsaný majetek, ledaže by byl ze soupisu zákonem stanoveným způsobem vyloučen.“*[30] Nejčastějším způsobem ochrany proti neoprávněnému zahrnutí majetku do soupisu je podání vylučovací neboli excindační žaloby. V úvahu, ale přicházejí další kroky, které mohou vést ke stejnému výsledku, tedy vyloučení majetku z majetkové podstaty.

5.1 Jiné způsoby obrany proti nesprávnému zahrnutí majetku do soupisu

Jak již bylo popsáno v předešlé kapitole, soupis majetkové podstaty pořizuje a soustavně aktualizuje insolvenční správce, který je také oprávněn kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení majetek ze soupisu vyjmout (ustanovení § 227 InsZ) Jedním ze způsobů obrany proti nesprávnému zahrnutí majetku do soupisu je podání podnětu insolvenčnímu správci osobou, která k sepsanému majetku uplatňuje své právo, typicky vlastnické právo. Pokud dostatečně prokáže svá tvrzení předložením potřebných dokladů, může insolvenční správce se souhlasem věřitelského výboru a insolvenčního

[30] Řehák Oldřich, Právní důsledky soupisu majetku třetích osob do majetkové podstaty dlužníka v insolvenčním řízení a možnosti právní obrany, Bulletin advokacie č. 6/2011

soudu, majetek ze soupisu majetkové podstaty vyjmout. Insolvenční správce je tak oprávněn učinit i bez podaného podnětu, a to v případě, že se jedná o věci, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, které nemohou sloužit uspokojení věřitelů. K takovému úkonu také potřebuje souhlas věřitelského výboru a insolvenčního soudu.

Dalším způsobem ochrany proti neoprávněnému zahrnutí majetku do soupisu je možnost dotčené osoby podat žádost o zjednání nápravy věřitelskému výboru. Věřitelský výbor je orgán, který v průběhu insolvenčního řízení dohlíží na činnost insolvenčního správce a je oprávněn mu doporučit, aby určitý majetek ze soupisu vyjmul. Jedním z hlavních oprávnění tohoto orgánu je podávat návrhy, týkající se průběhu insolvenčního řízení, insolvenčnímu soudu. Z uvedeného důvodu může věřitelský výbor, v případě, že insolvenční správce nebude respektovat jeho doporučení, podat návrh k insolvenčnímu soudu na uložení pořádkové pokuty insolvenčnímu správci, pokud by porušil svoje povinnosti mu svěřené zákonem anebo dokonce podat návrh na zproštění insolvečního správce funkce. V poslední řadě je oprávněn iniciovat uložení pokynu insolvenčnímu správci podáním návrhu u insolvenčního soudu.

Poslední možností dotčené osoby jak se bránit neoprávněnému soupisu je možnost podat podnět insolvenčnímu soudu k vydání pokynu v rámci výkonu jeho dohlédací činnosti dle ustanovení § 11 InsZ. Pokud by insolvenční správce takový pokyn soudu neuposlechl, může být k jeho splnění donucován pořádkovou pokutou, případně by mohl být až zbaven své funkce.

Uvedené postupy by měly být s ohledem na třicetidenní prekluzivní lhůtu pro podání vylučovací žaloby, doprovázeny podáním takové žaloby u příslušného insolvenčního soudu.

5.2 Podání vylučovací žaloby

Vylučovací žaloba je nejobvyklejším způsobem, jak se domáhat vyloučení majetku ze soupisu majetkové podstaty. Svědčí osobám, které uvádějí, že jejich právo k majetku zapsaného do soupisu, brání ponechání takového majetku v soupisu majetkové podstaty. Tyto osoby se jejím podáním domáhají na soudu, aby autoritativně rozhodl, že jejich věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty, nenáleží do majetkové podstaty a budou z ní na základě pravomocného rozhodnutí soudu vyloučeny. Tato

žaloba patří mezi tzv. incidenční spory podle ustanovení § 159 odst. 1 písm. b) InsZ a je projednávána v rámci insolvenčního řízení (ustanovení § 160 odst. 1 InsZ). Kromě obecných náležitostí upravených v ustanovení § 42 odst. 4 OSŘ, musí vylučovací žaloba obsahovat popis rozhodujících skutečností, kterými jsou v těchto případech zejména ty, které prokazují, že majetek do soupisu být zahrnut neměl. Je také nezbytné, přesně individualizovat o jaký majetek se jedná. Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Odo 1005/2003 může být předmětem vylučovací žaloby pouze majetek, individuálně určitelný. Uvedené rozhodnutí dále uvádí, že pokud se jedná o peněžní prostředky, které jsou neoprávněné zahrnuty do majetkové podstaty, vzniká dlužníkovy bezdůvodné obohacení a dotčená osoba může svoji pohledávku z bezdůvodného obohacení přihlásit do insolvenčního řízení.

Excindační žalobu podává oprávněná osoba v prekluzivní lhůtě třiceti dnů ode dne, kdy jí bylo doručeno vyrozumění o zařazení jejího majetku do soupisu majetkové podstaty. V případě, že by insolvenční správce opomněl osobu uplatňující právo k majetku v soupisu vyrozumět, nepočne této osobě lhůta k podání žaloby vůbec běžet a je oprávněna jí podat kdykoliv poté, co se o soupisu dozví. Oprávněná osoba je oprávněna žalobu podat kdykoliv, od okamžiku kdy se dozví o skutečnosti, že byl její majetek zahrnut do soupisu majetkové podstaty, i když o tom zatím nebyl vyrozuměn formálně. Uvedené vyplývá ze skutečnosti, že důsledkem neoprávněného zahrnutí majetku do soupisu, může být vážně poškození vlastnického práva třetí osoby. Vylučovací žalobu proto nelze odmítnout nebo zamítnout pro předčasnost. *„Soud může vyhovět žalobě o vyloučení věci ze soupisu konkursní podstaty pouze za předpokladu, že věc byla do soupisu skutečně pojata, že mu žaloba podaná osobou odlišnou od úpadce došla nejpozději posledního dne lhůty určené této osobě k podání žaloby výzvou soudu, který prohlásil konkurs, že žalovaný je správce konkursní podstaty, že v době rozhodování soudu trvají účinky konkursu a věc je nadále zapsána v soupisu a že osoba, která se vyloučení věci ze soupisu domáhá, prokázala nejen to, že věc neměla být do soupisu zařazena, nýbrž i to, že právo, které vylučovalo zařazení věcí do soupisu, svědčí jí.*[31] Uvedené rozhodnutí se sice týká dřívějšího ZKV, nicméně není důvod pochybovat o tom, že se uplatní i v případě InsZ.

[31] Rozsudek NSS ČR ze dne 30.5.2002 sp.zn. 29 Cdo 2086/2000

Lhůta pro podání vylučovací žaloby je zachována, pokud je v poslední den lhůty doručena vylučovací žaloba insolvenčnímu soudu. Prominutí zmeškání této lhůty je s ohledem na ustanovení § 225 odst. 3 InsZ nemožné. Uvedené ustanovení spojuje s marným uplynutím třicetidenní lhůty pro podání vylučovací žaloby, dále také se zamítnutím či odmítnutím vylučovací žaloby a se zastavením insolvenčního řízení, významný účinek. Poté co nastanou uvedené skutečnosti, platí zde nevyvratitelná právní domněnka stanovující, že označený majetek je do soupisu majetkové podstaty pojat oprávněně. Poté, co takový účinek nastane, se pak k jakýmkoliv dalším námitkám nepřihlíží.

Ustanovení § 225 odst. 4 InsZ zakazuje jakékoliv zpeněžování nebo nakládání s majetkem, který je předmětem žaloby, a to od počátku běhu lhůty pro podání vylučovací žaloby až do jejího skončení a po dobu řízení o podané žalobě až do jejího pravomocného skončení. Tento zákaz je adresován insolvenčnímu správci. Výjimkou z tohoto zákazu je situace, kdy naopak je zde povinnost insolvenčního správce majetek zpeněžit, a to za účelem odvrácení újmy tomuto majetku bezprostředně hrozící, např. v případě rychle se kazícího zboží. Je na insolvenčním správci, aby relevantně zhodnotil, zda zde skutečně hrozí újma takovému majetku. S ohledem na to, že je to úkol velmi obtížný, musí insolvenční správce takovou situaci deklarovat, zejména znaleckými posudky nebo svědectvím osob. *„Jako vhodné řešení této situace se zdá využití druhé zákonné možnosti dané pro prodej majetku s vedenou vylučovací žalobou, tj. prodej majetku na základě souhlasu žalobce s postupem insolvenčního správce. Takový souhlas by měl mít formu písemné dohody, která stanovní podmínka, za jejichž splnění jsou obě strany ochotny prodej akceptovat.´´*[32]

S ohledem na případnou délku soudního řízení o vylučovací žalobě, upravuje InsZ možnost prodat majetek, který je předmětem žaloby již po rozhodnutí prvoinstančního soudu, který žalobu odmítá, zamítá či řízení o ní zastavuje. V případě, že dojde k jedné z uvedených skutečností a insolvenční správce majetek skutečně zpeněží, musí být výtěžek z takového zpeněžení rozdělen až po pravomocném rozhodnutí o vylučovací žalobě. Výnosy z majetkové hodnoty jsou součástí majetkové podstaty od počátku soupisu, pokud soud vylučovací žalobu zamítne. Majetek, který byl

[32] KOZÁK Jan, BUDÍN Petr, DADAM Alexandr, PACHL Lukáš, Insolvenční zákon a předpisy související, ASPI Wolters Kluwer str. 542

předmětem vylučovací žaloby, byl totiž od počátku zapsán oprávněně.

Pokud by nastala situace, kdy dojde ke zpeněžení majetku, který vůbec neměl být do soupisu majetkové podstaty zahrnut, má poškozená osoba právo na vydání výtěžku zpeněžení. Dalším nárokem takové osoby je nárok z odpovědnosti za škodu. Vydání samotného majetku se již domáhat nelze. Nárok na vydání výtěžku je uplatňován u insolvenčního správce, pokud by ten žádosti nevyhověl, lze se nároku domáhat u insolvenčního soudu podle ustanovení § 159 odst. 1 písm. b) InsZ. V případě uplatňování nároku na vydání výtěžku zpeněžení mohou nastat dvě situace. Vyvstává zde otázka postupu v případě, že se výtěžek zpeněžení v majetkové podstatě stále nachází nebo již nikoliv. V případě, že se výtěžek zpeněžení v majetkové podstatě nachází, uplatňuje se nárok vůči insolvenčnímu správci a jedná se zpravidla o vydání hodnoty odpovídající kupní ceně zaplacené nabyvatelem zpeněženého majetku. Jestliže byl již výtěžek zpeněžení rozdělen mezi dlužníkovy věřitele, musí se poškozená osoba domáhat vydání výtěžku na věřitelích, mezi které byl takový výtěžek rozdělen. Poškozená osoba se svého nároku musí domáhat podáním tzv. žaloby z lepšího práva vůči věřitelům, a to z titulu bezdůvodného obohacení. Nejvyšší soud České republiky k tomu ve svém rozhodnutí sp. zn. 29 Odo 394/2002 uvádí následující: *„Jde tu o žalobu o vydání (vyplacení) výtěžku zpeněžení směřující vůči osobám, mezi které byl tento výtěžek rozdělen, založenou na argumentu, že onen výtěžek byl žalovaným osobám vyplacen neprávem, neboť podle hmotného práva měl žalobce ke zpeněženému majetku „lepší právo´´ než úpadce.´´* Uplatnění nároku z bezdůvodného obohacení poškozenou osobou, není považováno za incidenční spor. Soudní pravomoc a příslušnost se tedy bude řídit obecnými pravidly upravenými v ustanoveních OSŘ.

5.3 Návrh na vynětí majetku z majetkové podstaty

Návrh na vynětí majetku z majetkové podstaty je institutem opravňujícím dlužníka, v zákonem stanovených případech, se domáhat vynětí majetku, který byl do majetkové podstaty pojat neoprávněně. Uplatňovat vynětí majetku může dlužník jen v případě, že byl do majetkové podstaty pojat majetek, který do ní dle ustanovení § 207 a § 208 InsZ nepatří. Uvedená ustanovení vyjímají z majetkové podstaty majetek, který je nepostižitelný výkonem rozhodnutí nebo exekucí a účelově určený majetek např.

dotace. Námitka dlužníka ohledně tohoto majetku se však neřeší jako vylučovací žaloba cestou incidenčního sporu. Naopak je postavena na vyvratitelné právní domněnce dlužníka, že správce postupoval při soupisu majetkové podstaty v rozporu s ustanoveními § 207 a § 208 InsZ.

Ustanovení § 226 odst. 1 InsZ upravuje dlužníkovu povinnost podat návrh na vynětí majetku z majetkové podstaty bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět, že k zahrnutí takové věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty do soupisu došlo. Nejpozdější termín pro podání takového návrhu je neprodleně poté, co došlo ke zveřejnění soupisu majetkové podstaty v insolvenčním rejstříku. Tímto okamžikem soupis majetkové podstaty získává obecnou publicitu a dlužník se nemůže domáhat toho, že o zahrnutí své věci do majetkové podstaty nevěděl. Návrh na vynětí majetku ze soupisu musí obsahovat obecné náležitosti podání upravené ustanovením § 42 odst. 4 OSŘ, tedy musí z něj být patrno, které věci se týká, označení insolvenčního řízení a insolvenčního správce, ke kterému podání směřuje a dále musí být uvedeno, kdo podání činí, které věci se týká a co navrhuje. Nezbytnou náležitostí tohoto návrhu je datum a podpis dlužníka. Kromě uvedených obecných náležitostí stanovených OSŘ musí dlužník zejména označit věc, právo, pohledávku nebo jinou majetkovou hodnotu, které se jeho návrh týká a dále je povinen uvést rozhodné skutečnosti, na základě kterých odůvodněnost svého návrhu prokazuje. V případě, že by podaný návrh vykazoval určité vady či nedostatky, bude dlužník insolvenčním správcem vyzván přípisem k jejich odstranění či doplnění nedostatků a k tomu mu bude stanovení přiměřená lhůta. Zároveň bude přípis obsahovat poučení o skutečnosti, že pokud návrh nebude ve stanovené lhůtě doplněn či opraven, bude insolvenčním soudem takový návrh odmítnut. Insolvenční soud však může také v případě, že jsou dány důvody hodné zvláštního zřetele nebo má za to, že došlo k pochybení na straně insolvenčního správce, vydat usnesením novou výzvu k odstranění vad či nedostatků návrhu a stanovit dlužníkovi opětovnou lhůtu pro jejich nápravu. Pokud by dlužník ani tuto druhou možnost k nápravě vad nebo doplnění nedostatků svého návrhu na vynětí majetku z majetkové podstaty neuposlechl, bude návrh definitivně odmítnut.

Pokud návrh na vynětí majetku z majetkové podstaty podaný dlužníkem je zcela bezvadný a není nutné tedy provádět opravy či doplnění, předloží insolvenční správce

takový návrh věřitelskému výboru k vyjádření a stanoví mu k tomu určitou lhůtu. Vyjádření věřitelského výboru spolu se zprávou insolvenčního správce o oprávněnosti návrhu a návrhem rozhodnutí, předloží insolvenční správce k rozhodnutí insolvenčnímu soudu. Ještě předtím je však nutno vyhovět oprávnění, které je dané dlužníkovi InsZ, tedy jeho možnost vyjádřit se ke stanovisku věřitelského výboru a ke zprávě insolvenčního správce. K uvedenému je mu stanovena lhůta, která pokud marně uplyne, má se za to, že se dlužník vyjádřit nechce. O návrhu na vynětí majetku z majetkové podstaty podaný dlužníkem rozhoduje na základě vyjádření věřitelského výboru, insolvenčního správce a samotného dlužníka, insolvenční soud. Insolvenční soud rozhoduje formou usnesení o vynětí majetku ze soupisu majetkové podstaty anebo o zamítnutí takového návrhu. Ačkoliv insolvenční soud takové usnesení vydává v rámci své dohlédací činnosti, je dle ustanovení § 226 odst. 5 InsZ proti němu přípustné odvolání. *„Po dobu projednávání návrhu na vynětí majetku z majetkové podstaty nesmí být tento majetek zpeněžen, přičemž lze odkázat v této věci na ustanovení § 225 odst. 4 a 5 InsZ.“*[33] Toto ustanovení umožňuje insolvenčnímu správci zpeněžit majetek, který je předmětem řízení o vynětí majetku z majetkové podstaty, pokud již ve věci bylo rozhodnuto soudem prvního stupně a další řízení se vede před soudem odvolacím. Nicméně insolvenční správce musí s rozdělováním výtěžku zpeněžení mezi věřitele, počkat až do pravomocného skončení řízení.

Pokud insolvenční soud návrhu dlužníka na vynětí majetku vyhoví, je insolvenční správce povinen provést vynětí takového majetku ze soupisu majetkové podstaty. Dále je povinen do soupisu majetkové podstaty vyznačit den a právní důvod vynětí konkrétního majetku z majetkové podstaty. Okamžikem vynětí majetku z majetkové podstaty se obnovují dispoziční oprávnění dlužníka k takovému majetku.

[33] KOZÁK Jan, BUDÍN Petr, DADAM Alexandr, PACHL Lukáš, Insolvenční zákon a předpisy související, ASPI Wolters Kluwer str. 548

5.4 Neplatnost a neúčinnost právních úkonů

Institutům neplatnosti a neúčinnosti je v InsZ věnována podstatně větší úprava než v ZKV, kde byly tyto instituty řešeny pouze ve dvou ustanoveních, a to § 14 a 15 ZKV. *„Neúčinnost právního úkonu může nastat pouze u platného právního úkonu.“*[34] Vztah neplatného a neúčinného právního úkonu řeší ustanovení § 234 InsZ, které vyznívá ve prospěch neplatného právního úkonu. Institut neplatnosti tedy dostává přednost.

5.4.1 Neplatnost právních úkonů

Při úpravě neplatnosti právních úkonů stanovuje InsZ několik nových zásad. Předně je nutno vysvětlit, co způsobuje neplatnost právního úkonu. Neplatnost právního úkonu je obecně upravena v ustanovení § 37 až § 40 ObčZ. Právní úkon je absolutně neplatný, pokud nebyl učiněn svobodně, vážně, určitě nebo srozumitelně a také, pokud je jeho předmět plnění nemožný (ustanovení § 37 odst. 1 a 2 ObčZ). Právní úkon je dále neplatný, pokud ten, kdo jej učinil, nemá způsobilost k právním úkonům, nebo jednal v duševní poruše (ustanovení § 38 odst. 1 ObčZ). Neplatným právním úkonem se dále rozumí takový úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se příčí dobrým mravům (ustanovení § 39 ObčZ), a který nebyl učiněn ve formě, kterou vyžaduje zákon nebo dohoda účastníků (ustanovení § 40 odst. 1 ObčZ). Neplatnost právního úkonu je absolutní a relativní. Absolutně neplatný právní úkon nezpůsobuje žádné následky a neplatnost je zde dána ex lege, tedy nikdo se jí nemusí dovolávat. Opakem je relativní neplatnost. Aby byl úkon relativně neplatný, musí se této neplatnost dovolat ten, kdo je takovým úkonem dotčen.

První dosud neupravenou zásadou je ustanovení § 231 odst. 1 InsZ, která insolvenčnímu soudu dává oprávnění nebýt vázán rozhodnutím jiného soudu nebo orgánu, kterým prohlašuje neplatnost právního úkonu. V případě konstatování neplatnosti úkonu dlužníka soudem (nikoliv insolvenční soud) se tedy nejedná, s odkazem na předešlé ustanovení, o překážku věci pravomocně rozhodnuté (res iudicata) ve vztahu k insolvenčnímu soudu. Výjimku představuje ustanovení § 232 InsZ, které říká, že pokud ale takové rozhodnutí nabylo právní moci před zahájením insolvenčního řízení, je jím insolvenční soud vázán. Otázku neplatnosti právního úkonu

[34] HÁSOVÁ Jiřina, MORAVEC Tomáš, Insolvenční řízení, C.H. Beck 2013, str. 101

posuzuje insolvenční soud, a to buď jako otázku předběžnou, například v rámci vylučovací žaloby, anebo jako incidenční spor (ustanovení § 159 odst. 1 písm. f) InsZ). Aktivně legitimováni k dovolání se neplatnosti právního úkonu jsou účastníci insolvenčního řízení (dlužník a věřitelé), nicméně v případě dlužníka pouze dlužník, který má dispoziční oprávnění, insolvenční správce a státní zastupitelství, které vystoupilo do insolvenčního řízení nebo incidenčního sporu dle § 35 odst. 1 písm. l) OSŘ. Žalobcem nebo žalovaným v takovém sporu musí vždy být insolvenční správce jako hlavní postava celého insolvenčního řízení.

Pokud je prohlášena neplatnost právního úkonu týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka, musí být vydán majetkový prospěch získaný plněním z neplatného právního úkonu. Insolvenční správce, ale může takové žádosti odporovat, a to ve dvou případech. Důvodem může být skutečnost, že nedošlo k obohacení dlužníka a k rozšíření jeho majetku anebo oprávněný subjekt požaduje více, než bylo dlužníkovo obohacení. Důležitou novou zásadou je také zásada upravené v ustanovení § 233 odst. 3 InsZ pojednávající o otázce platnosti smluv, kterým došlo ke zpeněžení plnění, jehož se týká neplatný právní úkon. Platnost těchto smluv lze napadnout pouze do skončení insolvenčního řízení u insolvenčního soudu. Ve spojení s ustanovení § 159 odst. 1 písm. f) InsZ půjde o incidenční spor.

5.4.2 Neúčinnost právních úkonů

Institut neúčinnosti právních úkonů doznává v InsZ podstatné změny oproti úpravě v ZKV. InsZ ruší koncept neúčinnosti právních úkonů nastávající přímo ze zákona (ex lege), obsažený v ustanovení § 15 ZKV. Napříště zakládá neúčinnost právního úkonu pravomocné rozhodnutí insolvenčního soudu. Je nutné zdůraznit, že neúčinností právního úkonu není dotčena jeho platnost. InsZ považuje za neúčinné právní úkony takové úkony, kterými dlužník zkracuje možnost uspokojení věřitelů nebo zvýhodňuje některé věřitele na úkor jiných. *,,Zákon však u obecné proklamace nesetrvává a formuluje tři skutkové podstaty, které ji dále rozvíjí. Dvě z těchto skutkových podstat jsou jen upřesněním generální klauzule s tím, že se však vyžaduje, aby neúčinné jednání bylo uskutečněno v době existence úpadku dlužníka nebo aby k němu alespoň vedlo. Tento znak odlišuje účinnost podle InsZ od obecné*

odporovatelnosti podle ObčZ.´´[35] V citaci uvedené skutkové podstaty obsahově rozvíjející pojem neúčinných právních úkonů jsou upraveny v ustanovení § 240 až 242 InsZ, jedná se o neúčinnost právních úkonů bez přiměřeného protiplnění, neúčinnost zvýhodňujících právních úkonů a neúčinnost úmyslně zkracujících právních úkonů. Pro první dvě skutkové podstaty (ustanovení § 240 a § 241 InsZ) je podmínkou neúčinnosti úkonů, jak již bylo uvedeno v předešlé citaci, skutečnost, že se jedná o dlužníkovy úkony učiněné v době, kdy byl v úpadku anebo o úkony, které k dlužníkovu úpadku vedly. Třetí skutková podstata (ustanovení § 242 InsZ) tuto podmínku nepřepokládá a také doba, kam až je možné zpětně právní úkony napadat, je delší než v případě prvních dvou. *,,Důvod je ve zjevné podvodnosti takového úkonu, když takový úkon by podle obecné úpravy byl úkonem absolutně neplatným pro rozpor s dobrými mravy (ustanovení § 39 ObčZ).* [36]

Dovolávat se neúčinnosti právního úkonu je výhradním oprávněním insolvenčního správce. Ten je tak povinen učinit vždy, pokud ho o to požádá věřitelský výbor. Insolvenční správce může odporovat právním úkonům dlužníka podáním odpůrčí žaloby proti osobám, které mají povinnost vydat dlužníkovo plnění z neúčinných právních úkonů do majetkové podstaty. Dle ustanovení § 159 odst. 1 písm. d) InsZ se jedná o incidenční spor. Lhůta pro podání odpůrčí žaloby je stanovena na jeden rok ode dne, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku, tedy kdy bylo rozhodnutí o úpadku zveřejněno v insolvenčním rejstříku. Jedná se o lhůtu propadnou, což znamená, že po jejím uplynutí se nelze již neúčinnosti, v rámci insolvenčního řízení, dovolávat.

Pokud se týká plnění z neúčinných právních úkonů, tak takové plnění náleží dle ustanovení § 236 odst. 2 ve spojení s § 239 odst. 4 InsZ do majetkové podstaty, a to okamžikem právní moci rozhodnutí, kterým bylo odpůrčí žalobě vyhověno. Vylučovací žaloba je v tomto případě nepřípustná.

[35] Havel Bohumil, Dalších deset poznámek k novému insolvenčnímu zákonu (2.část), Zpravodaj jednoty českých právníků č.1/2007

[36] Havel Bohumil, Dalších deset poznámek k novému insolvenčnímu zákonu (2.část), Zpravodaj jednoty českých právníků č.1/2007

6. Zpeněžení majetkové podstaty

V podkapitole 5.2 této práce jsem se snažila přiblížit otázku zpeněžování majetku náležejícího do majetkové podstaty, jak jej upravuje ustanovení § 225 InsZ. Uvedené ustanovení především řeší otázku, zda je možné s majetkem zahrnutým v majetkové podstatě nakládat či ho zpeněžit během probíhajícího sporu o vyloučení takového majetku z majetkové podstaty. Jak jsem již výše uvedla, toto ustanovení zakazuje jakékoliv zpeněžování nebo nakládání s majetkem, který je předmětem žaloby, a to od počátku běhu lhůty pro podání vylučovací žaloby až do jejího skončení a po dobu řízení o podané žalobě až do jejího pravomocného skončení. Neplatí ovšem bezvýjimečně. Také jsem se snažila popsat postup majitele věci, pokud dojde k neoprávněnému zahrnutí jeho věci do majetkové podstaty. Je nutno ovšem zdůraznit, že InsZ dává institutu zpeněžení majetkové podstaty mnohem větší prostor, a to v části druhé hlavě první dílu pátém § 283 až § 295 InsZ. Cílem této kapitoly bude zejména přiblížit, co InsZ zpeněžením majetkové podstaty rozumí a dále jaké jsou způsoby takového zpeněžení.

Úprava zpeněžování majetkové podstaty obsažená v InsZ navazuje na úpravu obsaženou v ZKV. I přes uvedené dochází k některým dílčím změnám a doplněním v nové úpravě, zejména se jedná o ustanovení § 283 odst. 2 InsZ, upravující okamžik, kdy je možno přikročit ke zpeněžení majetkové podstaty. Institut zpeněžování majetkové podstaty je typický pro způsob řešení úpadku konkursem a dále se také objevuje jako jedna z variant řešení oddlužení. V rámci konkursu je to klíčový institut, bez kterého by nemohl být naplněn hlavní účel konkursu, tedy poměrné uspokojení pohledávek věřitelů z výnosu zpeněžení majetkové podstaty. V případě oddlužení se jedná, spolu s řešení oddlužení plnění splátkového kalendáře, o způsoby řešení úpadku oddlužením.

6.1 Definice pojmu zpeněžení

Ustanovení § 238 odst. 1 InsZ definuje proces zpeněžení majetkové podstaty následujícím způsobem: *„Zpeněžením majetkové podstaty se rozumí převedení veškerého majetku, který do ní náleží, na peníze za účelem uspokojení věřitelů. Za*

zpeněžení se k tomuto účelu považuje i využití bankovních kont dlužníka a jeho peněžní hotovosti. Zpeněžením majetkové podstaty se rozumí i úplatné postoupení dlužníkových pohledávek ; ujednáními, která tomu brání, není insolvenční správce omezen.´´ Toto ustanovení *,,má spíše vysvětlující povahu, která má zamezit určitým nejasnostem, zda určitý úkon insolvenčního správce je či není zpeněžení majetkové podstaty.´´*[37]

Jak již bylo výše uvedeno je nejpodstatnější změnou v úpravě zpeněžování majetkové podstaty oproti úpravě v ZKV ustanovení § 283 odst. 2 InsZ, upravující okamžik, kdy je možno přikročit ke zpeněžení majetkové podstaty. Uvedené ustanovení bylo do InsZ včleněno za účelem ochrany dlužníka *,,před negativními dopady zpeněžení jeho majetku v případě revize prvoinstančního rozhodnutí o prohlášení konkursu odvolacím soudem.´´*[38] Uvedené ustanovení váže možnost přikročení ke zpeněžování majetkové podstaty na právní moc rozhodnutí o prohlášení konkursu. Za účelem posílení postavení věřitelů na procesu zpeněžování majetkové podstaty, je tak možné učinit, ne dříve než po první schůzi věřitelů. Zákon zde připouští výjimku pro věci, které jsou bezprostředně ohroženy zkázou nebo znehodnocením a také ve zvláštních případech na základě rozhodnutí insolvenčního soudu. Příkladem může být situace, kdy má dlužník na skladě určité sezonní zboží, které by později mohlo být již zcela neprodejné.

Zesílení vlivu věřitelů se dále také promítá do ustanovení upravujícího jednotlivé způsoby zpeněžení majetkové podstaty. O volbě konkrétního způsobu zpeněžení rozhoduje dle ustanovení § 286 odst. 2 InsZ insolvenční správce se souhlasem věřitelského výboru. Souhlas věřitelského výboru k jednotlivým způsobům zpeněžení je dále upraven v ustanoveních o jednotlivých způsobech zpeněžení a rozvinut například v ustanovení § 290 odst. 2 InsZ, kdy jeho souhlas je potřebný pro zpeněžení dlužníkova podniku jedinou smlouvou. Rozhodovací postup dle ustanovení § 286 odst. 2 InsZ se neuplatní, pokud se jedná o zpeněžení majetku, který slouží k zajištění. V takovém případě rozhoduje o způsobu zpeněžení zajištěný věřitel s výjimkou případů, kdy insolvenční správce způsob zvolený zajištěným věřitelem

[37] Pohl Tomáš, Základní principy nové právní úpravy řešení úpadku v České republice, Bulletin advokacie 11/2007

[38] Holešínský Petr, Politzer Tomáš, Strnad Michal, Nové insolvenční právo v České republice (I.část), Právní rádce 11/2007

odmítne. Důvodem pro odmítnutí je tvrzení insolvenčního správce, že majetek může být zpeněžen výhodněji. Pokud má dojít ke zpeněžení majetku způsobem jaký navrhnul insolvenční správce, musí mu tento způsob schválit insolvenční soud.

Jednou z dalších změn oproti úpravě v ZKV je úprava zákonného předkupního práva státu. Toto předkupní právo se vztahuje na případy, kdy nemovitosti tvořící pozemní část veřejného přístavu, mají být zpeněženy. Obsahem zákonného předkupního práva je povinnost stanovená vlastníkovi uvedené nemovitosti, potažmo insolvenčnímu správci, nabídnout státu přednostní odkoupení takové nemovitosti. Zákonné předkupní právo zaniká, pokud stát nabídku na odkup takových nemovitostí nepřijme. Na rozdíl od zákonných předkupních práv, není insolvenční správce dle ustanovení § 284 odst. 2 InsZ vázán smluvními předkupními právy, tedy právy založenými smlouvou.

6.2 Účinky zpeněžení majetkové podstaty

S převedením předmětů majetkové podstaty na peněžní formu, zákon výslovně spojuje některé účinky. Ustanovení § 285 odst. 1 InsZ upravuje zánik účinků způsobených nařízením výkonu rozhodnutí nebo exekucí a zánik věcných břemen, který zatěžují zpeněžovaný majetek, a to v rozsahu, v němž se týkají zpeněžovaného majetku. InsZ podmiňuje zánik věcných břemen skutečností, že se musí jednat o věcná břemena, která jsou podle InsZ v insolvenčním řízení neúčinná. Neúčinnými věcnými břemeny jsou dle ustanovení § 248 odst. 3 InsZ ty, které vznikly za nápadně nevýhodných podmínek poté, co bylo nastaly účinky zahájení insolvenční řízení. Pokud se týká věcných břemen, která vznikla před zahájením insolvenčního řízení nebo těch, u kterých se nepodařilo prokázat jejich uzavření za nápadně nevýhodných podmínek, přecházejí taková věcná břemena s přechodem vlastnictví k věci na nabyvatele věci. Dalším z účinků zpeněžení věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty je zánik zajištění pohledávky zajištěného věřitele (ustanovení § 299 odst. 2 InsZ), tedy zánik zástavního práva, zadržovacího práva a dalších zajišťovacích institutů.

„Do zákonné úpravy byly zařazeny i nové konstrukce týkající se dopadu insolvenčního řízení na osud dlužníka, který bydlí ve zpeněžovaném bytě či nemovitosti, a na poskytování bytových náhrad.“[39] V případě, že je ve vlastnictví dlužníka

[39] KOTOUČOVÁ Jiřina a kol., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, C.H. Beck 2010, str. 419

nemovitost, kterou užívá pro bytové potřeby anebo byt, je zřejmé, že bude tato nemovitost nebo byt zahrnuty do majetkové podstaty jako věci, které jsou způsobilé ke zpeněžení. Zpeněžením takové nemovitosti nebo bytu ztrácí dlužník (vlastník) přímo ze zákona právní titul, který by jej opravňoval k jejich dalšímu užívání a je povinen je vyklidit. *,,Pravidelný postup je takový, že se (dlužníkem či jeho rodinou obývaná) nemovitosti v konkursu zpeněží a je na novém vlastníkovi nemovitosti, zda v ní dlužníka (a jeho rodinu) ponechá a uzavře s ním nájemní smlouvu či zda se bude domáhat vyklizení nemovitosti.´´*[40] Pokud by dlužník nemovitost nebo bytu dobrovolně nevyklidil, bude nový vlastník nemovitosti nebo bytu oprávněn podat žalobu na vyklizení, a to u okresního soudu podle místa, kde se tento byt nebo nemovitost nachází. Ustanovení § 285 odst. 3 InsZ říká: *,,při vyklizení podle odstavce 2 přísluší dlužníku stejná bytová náhrada jako při výpovědi nájmu bytu dané nájemci pro hrubé porušení povinností vyplývajících z nájmu bytu (ustanovení § 711 odst. 2 písm. b) ObčZ).´´* Konkrétní postup je pak nutno řešit dle ustanovení § 712 odst. 5 ObčZ, které upravuje bytovou náhradu v případě ukončení nájemního poměru podle § 711 ObčZ, tedy i pro případ výpovědi pronajimatelem z důvodu hrubého porušení povinností vyplývajících z nájmu bytu. V takovém případě by dlužníkovi náležela bytová náhrada v podobě přístřeší. Úprava této bytové náhrady pro případy vyklizení nemovitosti dle ustanovení § 285 odst. 3 InsZ, není považována za vhodnou s ohledem na přílišnou přísnost takového řešení. Žádným způsobem nezohledňuje sociální poměry dlužníka a případný dopad takového kroku na jeho rodinu.

Insolvenční správce je při zpeněžování podstaty vázán nejen zákonným předkupním právem upraveným v ustanovení § 284 odst. 1 InsZ, ale také zákonným předkupním právem dle ustanovení § 285 odst. 4 InsZ a dále také právy nájemců podle zákona č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů. Tak např. podle § 22 odst. 1 a 2 zák. č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů*: ,,Při převodu vlastnictví k bytu, jehož nájemcem je fyzická osoba, má dosavadní vlastník bytu, případně vlastník budovy, povinnost nabídnout převod bytu tomuto nájemci.´´* Tato úprava dozná s ohledem na přijímanou rekodifikaci soukromého práva a zrušení zákona o vlastnictví bytů podstatných změn.

[40] ZELENKA Jaroslav a kolektiv, Insolvenční zákon, Linde Praha 2008, str. 419

6.3 Způsoby zpeněžení podstaty

Jednotlivé způsoby zpeněžení majetku v majetkové podstatě jsou InsZ taxativně vymezeny v ustanovení § 286 odst. 1 InsZ. Způsoby zpeněžení uvedené v tomto ustanovení jsou dále doplněny podrobnější úpravou v ustanoveních § 287 (veřejná dražba), § 288 (prodej movitých věcí a nemovitostí) a § 289 (prodej mimo dražbu) Uvedené ustanovení upravuje tři následující způsoby zpeněžení:

a) veřejnou dražbou podle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách

b) prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení OSŘ o výkonu rozhodnutí

c) prodejem majetku mimo dražbu, tzv. prodej majetku z volné ruky

S ohledem na umístění veřejné dražby na prvním místě taxativního výčtu způsobů zpeněžení majetku je zřejmé, že InsZ preferuje na prvním místě zpeněžení majetkové podstaty formou veřejné dražby. Změnou oproti úpravě v ZKV je nepochybně ustanovení § 286 odst. 2 InsZ, které stanovuje insolvenčnímu správci oprávnění rozhodnout o způsobu zpeněžení majetku se souhlasem věřitelského výboru. Bez souhlasu věřitelského výboru nemůže dojít ke zpeněžení majetku způsobem vybraným insolvenčním správce. Insolvenční správce by měl nejdříve určitý způsob zpeněžení navrhnout a s tímto návrhem předstoupit před věřitelský výbor. Souhlas věřitelského výboru, by měl být za účelem posílení právní jistoty, učiněn v písemné podobě. Je vhodné, aby insolvenční správce způsob zpeněžení majetku projednal již na první schůzi věřitelů konané po prohlášení konkursu a předešel tak konfliktům s věřitelským výborem ohledně volby způsobu zpeněžení majetku. Pokud by konflikt i přesto nastal, může být řešen následujícím způsobem. *„Pokud by věřitelský výbor nesouhlasil se způsobem zpeněžení, který navrhl insolvenční správce, mohla by si schůze věřitelů vyhradit právo o tom rozhodnout podle § 46 odst. 2. Pokud by schůze věřitelů přijala usnesení, kterým by potvrdila názor věřitelského výboru, mohl by insolvenční správce nebo věřitel, který byl proti přijetí usnesení schůze věřitelů, podat v průběhu schůze návrh na zrušení takového usnesení podle § 54 odst. 2. Má-li insolvenční soud za to, že usnesení odporuje společnému zájmu věřitelů, může jej zrušit podle § 54 odst. 1*

InsZ."[41]

Veřejnou dražbu provádí osoba, která organizuje dražbu a má k tomu příslušné podnikatelské oprávnění, tedy dražebník. Zpeněžení veřejnou dražbou se řídí dle zvláštního právního předpisu, tedy zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, přičemž se postupuje podle části druhé o dražbách dobrovolných. Veřejná dražba je provedena na návrh insolvenčního správce, který je povinen uzavřít s dražebníkem smlouvu o provedení dražby, k jejíž účinnosti je nezbytný souhlas věřitelského výboru. S ohledem na uvedené je lepší, když insolvenční správce obsah takové smlouvy s věřitelským výborem předjedná, aby nevznikaly zbytečné náklady, kdyby věřitelský výbor smlouvu odmítl. „*Smlouva musí obsahovat nejnižší podání, a je-li licitátor oprávněn snížit nejnižší podání, musí být uvedeno i ujednání, o jakou částku lze nejnižší podání snížit. Sjednána musí být také výše odměny dražebníka nebo způsob jejího určení nebo musí být obsaženo ujednání o tom, že dražba bude provedena bezúplatně.*"[42]

Dalším možným způsobem zpeněžení majetkové podstaty je soudní prodej movitých věcí a nemovitostí. K takovému zpeněžení je příslušný okresní soud, který postupuje podle ustanovení § 323 a násl. OSŘ (prodej movitých věcí) a ustanovení § 335 a násl. OSŘ (prodej nemovitých věcí). Nejedná se však o klasický postup, ke kterému dochází při výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitostí podle OSŘ. V okamžiku, kdy okresní soud přistupuje k prodeji movitých a nemovitých věcí v rámci závěrečné fáze insolvenčního řízení, je již v rámci insolvenčního řízení splněna fáze zjištění věcí, které mají být prodány. Další odlišností od úpravy v OSŘ je skutečnost, že návrh na zpeněžení majetkové podstaty prodejem věci nebo nemovitostí může podat pouze insolvenční správce, který je také jediným účastníkem takového řízení, nikoliv oprávněný, který je tak oprávněn učinit až ve chvíli, kdy povinný nesplní dobrovolně povinnost mu uloženou pravomocným rozhodnutím, jak je to upraveno v OSŘ. Návrh na zpeněžení majetku musí obsahovat kromě obecných náležitostí podání také rozhodnutí o prohlášení konkursu, soupis majetkové podstaty a souhlas věřitelského výboru s tímto způsobem zpeněžení.

[41] KOTOUČOVÁ Jiřina a kol., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, C.H. Beck 2010, str. 696

[42] KOTOUČOVÁ Jiřina a kol., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, C.H. Beck 2010, str. 698

Posledním způsobem zpeněžení majetku je prodej mimo dražbu, ke kterému je potřeba souhlasu nejen věřitelského výboru, ale i insolvenčního soudu. Tento souhlas se nevyžaduje v případě věcí podléhajících rychlé zkáze či znehodnocení a dále při běžném prodeji věcí, ke kterému dochází při pokračování provozu dlužníkova podniku. Takový postup je logický. Souhlas věřitelského výboru a insolvenčního soudu se vyžaduje jako pojistka k ochraně majetkové podstaty. Je zřejmé, že kdyby věci podléhající rychlé zkáze nebo znehodnocení nebyly neprodleně prodány, například proto, že by se čekalo na souhlas věřitelského výboru, došlo by k poškození majetkové podstaty. Způsob prodeje mimo dražbu není, pokud se týká druhu takového prodeje, nijak omezen. Jaký konkrétní způsob uzavření smlouvy insolvenční správce zvolí, záleží jen na něm. Může se jednat například o prodání věci určitému zájemci, uzavření smlouvy prostřednictvím veřejného návrhu na uzavření smlouvy nebo veřejné obchodní soutěže. Z ustanovení § 289 odst. 2 InsZ, který umožňuje stanovit kupní cenu i pod cenu odhadní by mohlo vyplývat následující: *„Formulace, že se jedná o prodej mimo veřejnou dražbu a kupní cenu, by mohla vést k závěru, že by při tomto způsobu zpeněžení majetkové podstaty měly být uzavírány pouze kupní smlouvy, ale jistě lze připustit i širší výklad a například zpeněžit pohledávky smlouvou o postoupení pohledávky či realizovat převod obchodního podílu smlouvu o převodu obchodního podílu.“*[43] S uváděným lze souhlasit s ohledem na to, že hlavním úkolem insolvenčního správce je zpeněžit celou majetkovou podstatu a bylo by tedy neúčelné, kdyby tak mohl činit pouze omezeným způsobem, tedy pouze uzavíráním kupních smluv. Za prodej mimo dražbu bude tedy možno považovat úplatné smlouvy realizované za účelem zpeněžení majetkové podstaty. Je nutno zdůraznit, že platnost těchto smluv lze napadnout žalobou podanou u insolvenčního soudu nejpozději do skončení insolvenčního řízení, jedná se o incidenční spor. Dle návrhu novely InsZ, který je součástí doprovodné legislativy přijímané v důsledku rekodifikace soukromého práva, bude doba pro podání žaloby omezena na tři měsíce ode dne zveřejnění smlouvy v insolvenčním rejstříku.

[43] KOTOUČOVÁ Jiřina a kol., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, C.H. Beck 2010, str. 702

6.4 Zákaz nabývání majetku z majetkové podstaty

InsZ upravuje kategorii osob, pro které je zapovězeno nabývat majetek z majetkové podstaty z důvodu, aby nedocházelo k jakémukoliv případnému navrácení zpeněžovaného majetku do dispozice dlužníka. Jinými slovy je účelem této úpravy zamezit podvodným úpadkům. Úprava v ustanovení § 295 InsZ navazuje na úpravu v ustanovení § 67b ZKV a dále ji rozvíjí a přehledněji specifikuje. Osoby, které nesmí nabývat vlastnictví ke zpeněžovanému majetku, jsou následující:

a) dlužník a osoby dlužníkovy blízké – podle ustanovení § 116 ObčZ je osobou blízkou příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel a partner, jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní

b) osoby, které tvoří s dlužníkem koncern dle ustanovení § 66a odst. 7 ObchZ – jestliže jedna nebo více osob jsou podrobeny jednotnému řízení jinou osobou, tvoří tyto osoby s řídící osobou koncern neboli holding

c) osoby, u nich zákonodárce předpokládal, že se přímo nebo nepřímo podílely na úpadku dlužníka (vedoucí zaměstnance dlužníka, osoby vykonávající rozhodující vliv, společník dlužníka, akcionáři dlužníka či prokurista dlužníka), jakož i na členy a náhradníky věřitelského výboru, u nichž potencionálně hrozí střet zájmů

Uvedený zákaz platí pro uvedené osoby nejen v průběhu zpeněžování majetkové podstaty, ale i pro další prodeje uskutečněné do tří let od skončení konkursu. *„V zákoně není sice výslovně uvedeno, od jakého okamžiku nemohou označené osoby majetek podstaty v insolvenčním řízení nabýt, ale bylo by možno dovodit, že se tak děje od prohlášení konkursu, neboť až poté může dojít ke zpeněžení majetkové podstaty.“*[44] Právní úkony, uskutečněné v rozporu s tímto zákazem, jsou neplatné. „*V souladu s obecným trendem oslabujícím princip absolutní neplatnosti právních úkonů (srov. i nový občanský zákoník) se navrženými změnami opouští pojetí absolutní neplatnosti*

[44] KOTOUČOVÁ Jiřina a kol., Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení, C.H. Beck 2010, str. 712

právních úkonů uskutečněných v rozporu s tímto ustanovením a v zájmu posílení právní jistoty dalších nabyvatelů majetku vyvedeného z majetkové podstaty dlužníka v rozporu s pravidly zakotvenými v ustanovení § 295 insolvenčního zákona se zavádí jen relativní neplatnost takových právních jednání (právních úkonů).´´[45]

I v tomto případě InsZ upravuje výjimku ze zákazu nabývání majetku z majetkové podstaty. Tato výjimka je upravena z důvodu v praxi vzniklých případů, kdy majetek nenajde svého kupce nebo pokud se jedná o nedobytné pohledávky. V takovém případě je vždy lepší povolit zpeněžení takových věcí i ve prospěch osob, které by je za normálních okolností nesměly nabýt, než majetkovou podstatu o hodnotu těchto věcí ochudit. Může také nastat případ, kdy zpeněžovaná věc má například pro dlužníka vysokou hodnotu a ten je ochoten za ní nabídnout více než ostatní zájemci. O udělení výjimky rozhoduje, na návrh osob uvedených v ustanovení 295 odst. 1 a 2 InsZ a se souhlasem věřitelského výboru, insolvenční soud. Tomuto režimu nepodléhají osoby uvedené v ustanovení § 295 odst. 2 písm. f) InsZ, tedy členové a náhradníci věřitelského výboru. V jejich případě postačí k povolení zpeněžení majetku v jejich prospěch pouze souhlas schůze věřitelů. Po skončení konkursu rozhoduje o udělení takové výjimky, na návrh osoby, jejíž se zákaz týká, insolvenční soud.

[45] Závěrečná zpráva k hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona, kterým se mění zákon č.182/2006 Sb.

Závěr

Insolvenční řízení, dříve výhradně nazývané konkursní, vyrovnávací či úpadkové, prošlo od svého počátku řadou podstatných změn. S ohledem na nadcházející rekodifikaci soukromého práva ho ještě několik změn čeká, ač dle důvodové zprávy Ministerstva spravedlnosti k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění insolvenční zákon, jen v malém rozsahu, protože pro ostatní problémy bylo nalezeno interpretační řešení v režimu dosavadního práva.

Vládní návrh zákona, který novelizuje současně platný insolvenční zákon, je součástí tzv. doprovodné legislativy přijímané v důsledku rekodifikace soukromého práva. Novela insolvenčního zákona by měla reflektovat úpravu obsaženou jednak v novém občanském zákoníku a zákoně o obchodních korporacích, a jednak v předložené novele občanského soudního řádu, v předloženém návrhu zákona o zvláštních řízeních soudních a návrhu zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Uvedený návrh zákona si klade za cíl zefektivnit chod insolvenčního řízení v oblastech, které insolvenční praxe označuje za problematické, posílit transparentnost insolvenčního řízení, přimět dlužníky a věřitele k aktivní účasti na řešení dlužníkovi úpadkové situace posílením práv aktivně se podílejících věřitelů za současného zachování základních práv všech účastníků řízení. Tato novela by měla přinést zásadní změny zejména v oblasti insolvenčních správců a jejich odměňování, věřitelských orgánů, uplatňování nároků v insolvenčním řízení včetně postavení zajištěného věřitele, souběhu insolvenčního řízení a exekuce či oddlužení a reorganizace. Pokud se týká institutu majetkové podstaty, dojde spíše k drobným změnám a doplněním stávajících ustanovení, nutných v důsledku změn v oblastech výše uvedených. Některé z podstatnějších změn jsou zapracovány v textu samotné diplomové práce.

Odborná veřejnost je v názoru na správnost a potřebnost rekodifikace soukromého práva rozdělena. Dále je však nepochybně otázkou, zda připravované změny vůbec nabudou účinnosti k datu 1. 1. 2014 s ohledem na snahy o odložení účinnosti rekodifikace soukromého práva a na v tomto okamžiku velmi nestálou politickou situaci.

Seznam zkratek

InsZ – zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

ZKV – zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů

ObčZ – zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákon, ve znění pozdějších předpisů

ObchZ – zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

OSŘ – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

TrZ – zákon č.40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů

NOZ - zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník

LZPS – zákon č.2/1993 Sb., listina základních práv a svobod

Seznam použité literatury

Knihy

- STEINER, V., *Zákon o konkursu a vyrovnání, komentář k zákonu*, 2. Aktualizované a přepracované vydání, Linde Praha 1996, ISBN–80-7201-033-6
- KOTOUČOVÁ Jiřina a kol., *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon),* C.H. Beck 2010, ISBN-978-80-7400-320-2
- ZELENKA Jaroslav a kolektiv, Insolvenční zákon poznámkové vydání s důvodovou zprávou, 2. vydání, Linde Praha 2008, ISBN: 978-80-7201-707--2
- HÁSOVÁ Jiřina, MORAVEC Tomáš, Insolvenční řízení, C.H. Beck 2013, ISBN-978-80-7400-459-9
- BUREŠ Jaroslav, KRČMÁŘ Zdeněk, DRÁPAL Ljubomír a kolektiv, Občanský soudní řád s judikaturou a souvisejícími předpisy, komentář – II.díl, C.H. Beck, ISBN-80-7179-871-1
- KOZÁK Jan, BUDÍN Petr, DADAM Alexandr, PACHL Lukáš, Insolvenční zákon a předpisy související, ASPI Wolters Kluwer, ISBN- 978-80-7357-243-3
- RICHTER Tomáš, Insolvenční právo, ASPI Wolters Kluwer 2008, ISBN-978-80-7357-329-4
- WINTEROVÁ Alena a kolektiv, Civilní právo procesní, 6. Aktualizované vydání, Linde Praha 2011, ISBN- 978-80-7201-842-0
- SCHELLEOVÁ Ilona, Úvod do insolvenčního práva, KEY publishing s.r.o. 2006, ISBN- ISBN 978-80-87071-54-0

Odborné články

- Závěrečná zpráva k hodnocení dopadů regulace návrhu zákona, kterým se mění zákon č.182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů (Sněmovní tisk 929)

- Holešínský Petr, Politzer Tomáš, Strnad Michal, Nové insolvenční právo v České republice, Právní rádce č. 11/2007
- Pohl Tomáš, Základní principy nové právní úpravy řešení úpadku v České republice, Bulletin advokacie č. 11/2007
- Havel Bohumil, Dalších deset poznámek k novému insolvenčnímu zákonu (2.část), Zpravodaj jednoty českých právníků č. 1/2007
- Řehák Oldřich, Právní důsledky soupisu majetku třetích osob do majetkové podstaty dlužníka v insolvenčním řízení a možnosti právní obrany, Bulletin advokacie č. 6/2011

Zákony

- zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákon, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č.40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách

Judikatura

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 2086/2000
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Odo 394/2002
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Odo 1005/2003
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 2 Odon 86/1997

- Rozhodnutí Vrchního soudu Olomouc č. j. 2 VSOL 142/2009-A-31
- Rozhodnutí Vrchního soudu Olomouc č. j. 2 VSOL 403/2009-A-31
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č. j. 2 VSPH 1451/2011
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č. j. 1 VSPH 170/2008-B-17
- Judikát SJ 62/2004

Internetové zdroje

- www.konkursni-noviny.cz
- www.justice.cz
- www.psp.cz
- www.nsoud.cz

Přílohy

Příloha č. 1 - Žaloba o vyloučení věci z majetkové podstaty

Příloha č. 2 – Odpůrčí žaloba

Příloha č. 3 – Soupis majetkové podstaty

Příloha č. 1

Žaloba o vyloučení věci z majetkové podstaty

V ….. dne …..

Městský soud v Praze / Krajský soud[1]

v…….

……..

Ke sp. zn. ……..

Žalobce: ……, RČ/IČ……,
bytem/se sídlem……..,
jejímž jménem jedná .....
(*statutární orgán/člen statutárního orgánu/pověřený zaměstnanec*)

Právně zast.: **……,** advokátem se sídlem.....

Žalovaný: ……,
se sídlem …….,
insolvenční správce dlužníka ……,
RČ/IČ…….....,bytem/sídlem……,

Žaloba o vyloučení věci z majetkové podstaty

DVOJMO
Doporučeně
Přílohy dle textu
Datovou schránkou
Elektronicky se zaručeným podpisem

Soudní poplatek bude zaplacen na výzvu soudu

I.

1) Žalobce je fyzickou osobou - nepodnikatelem/fyzickou osobou – podnikatelem nezapsaným v obchodním rejstříku/právnickou osobou zapsanou v obchodním rejstříku.

2) Žalovaný je fyzickou osobou/právnickou osobou, která je oprávněna vykonávat činnost insolvenčního správce.

Důkaz: internetový výpis z obchodního rejstříku *(alternativně jiná veřejně*

dostupná listina)

II.

1)Usnesením Městského soudu v Praze/Krajského soudu v ……, ze dne……, č. j. …… byl zjištěn úpadek dlužníka …… a ustanoven insolvenční správce ……..

2)Usnesením Městského soudu v Praze/Krajského soudu v……, ze dne……, č. j. …… byl na majetek dlužníka …… prohlášen konkurs.

3)Dne …… bylo žalobci doručeno vyrozumění insolvenčního správce dlužníka o tom, že do soupisu majetkové podstaty byl mj. sepsán i tento majetek: …… (dále v textu jen jako „Majetek"), jelikož ……

Důkaz: Usneseními Krajského soudu v …..… dle textu
Vyrozumění insolvenčního správce dle textu

III.

Žalobce má za to, že sepsání Majetku do majetkové podstaty je protiprávní, neboť právo …… k Majetku náleží žalobci a nikoliv dlužníku. Důvodem je ……

Důkaz: ……..

IV.

Na základě shora uvedeného stavu věci žalobce navrhuje, aby nadepsaný soud vydal tento

r o z s u d e k:

I. Ze soupisu majetkové podstaty dlužníka: ……, RČ/IČ ……, bytem/se sídlem ……..…….., se vylučuje majetek - (*specifikace*) ……...…….. .

II. Žalovaný je povinen nahradit žalobci náklady řízení, a to do 3 dnů od právní moci rozsudku.

……..
podpis žalobce/práv. zástupce

Příloha č. 2
Odpůrčí žaloba

V Praze datum

název soudu
adresa soudu
PSČ obec

Žalobce: ……, nar./ IČ……,
bytem/ se sídlem……,
jejímž jménem jedná .....

Právně zast.: **……,** advokátem se sídlem.....

Žalovaný: ……, nar./ IČ……,
bytem/ se sídlem……,
jejímž jménem jedná .....

Odpůrčí žaloba

DVOJMO
Doporučeně
Datovou schránkou
Elektronicky se zaručeným podpisem[4]
Přílohy dle textu
Soudní poplatek ve výši .....,- Kč vylepen v kolcích

I.

1) Rozsudkem …….. soudu v ……. ze dne …….. č.j.: ……., který nabyl právní moci dne ……., bylo rozhodnuto tak, že ……, nar./IČ ....., bytem/sídlem ……., (dále jen jako „dlužník“) je povinen zaplatit žalobci částku ve výši …….,- Kč s …… % úrokem z prodlení od …… do zaplacení a nahradit náklady řízení ve výši ……,- Kč, to vše do tří dnů ode dne právní moci rozsudku.

Důkaz: spis ….. soudu v …… sp. zn.: ……, zejména rozsudek ze dne ……., č.j.: ……..

II.

1) Dlužník vlastnil ……, jehož hodnota činí asi …..,- Kč, který však dlužník dne ……. prodal žalovanému (dále jen jako „kupní smlouva“). Jiný majetek dlužník v současné době nemá. Uzavřením uvedené kupní smlouvy tak dlužník naprosto znemožnil uspokojení pohledávky uvedené v čl. I. odst. 1 shora, současně bylo tímto jednáním dlužníka znemožněno nařízení výkonu rozhodnutí či exekuce.

Důkaz: výslech žalobce
výslech žalovaného
výslech dlužníka

III.

1) Ustanovení § 42a odst. 1 první věta zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů stanoví, že *věřitel se může domáhat, aby soud určil, že dlužníkovy právní úkony, pokud zkracují uspokojení jeho vymahatelné pohledávky, jsou vůči němu právně neúčinné.*

2) Shora uvedenou kupní smlouvou dlužník převedl svůj …….. na žalovaného, čímž zcela jednoznačně zkrátil uspokojení vymahatelné pohledávky uvedené v čl. I. odst. 1 shora. Daná kupní smlouva byla uzavřena mezi dlužníkem jako prodávajícím na straně jedné a žalovaným jako kupujícím na straně druhé v posledních třech letech. Dlužník a žalovaný jsou ……, a proto je zcela zřejmé, že žalovanému byl (a musel být) znám úmysl dlužníka zkrátit svého věřitele.

IV.

Žalobce tedy navrhuje, aby shora nadepsaný soud vydal tento

r o z s u d e k :

I. Kupní smlouva ze dne ……., kterou …….. převedl vlastnické právo k …….. na žalovaného, je vůči žalobci právně neúčinná.

II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náklady soudního řízení ve výši ……,- Kč, a to do 3 dnů od právní moci rozsudku.

Podpis žalobce

SOUPIS MAJETKOVÉ PODSTATY

Ze dne 13.9.2011

Městský soud v Praze
sp.zn. MSPH 91 INS 4606 / 2010

Dlužník:	*Insolvenční správce:*
GABATEX spol. s.r.o. **IČ 25425820** **sídlem Praha 6 - Veleslavín, Křenova 438/7**	**JUDr. Mgr. Martina Jinochová Matyášová** IČ 726 57 111 Praha 10, Petrohradská 390

A	Nemovitosti	Označení položky			
A/1	**pozemek st.p.č. 1978/1** o zapsané výměře 285 m2, zastavěná plocha a nádvoří **katastrální území Jablonec nad Nisou, LV 6869, k.ú. pro LB kraj, k.p. JBC**	ocenění správcem/znalcem/ upuštěno od ocenění		údaje o osobě vznášející práva k věci	datum soupisu
				1/ ČSOB, a.s. -rozhodující den v pořadí: 18.7.2005 -zástavní právo smluvní k zajištění pohledávek 2.250.000,– Kč s přísl. A 225.000,– Kč s přísl. 2/ OSSZ Jablonec nad Nisou -rozhodující den v pořadí 6.10.2009 - zástavní právo soudcovské k zajištění pohledávky 1.027.889,– Kč s přísl. 3/ FÚ v Jablonci nad Nisou -rozhodující den v pořadí: 12.5.2009 -zástavní právo smluvní k zajištění pohledávky 2.369.955,– Kč s přísl.	6.12.2010
		důvod zápisu do soupisu		Důvod vyloučení / vynětí ze soupisu	datum vynětí ze soupisu
		zápis LV 6869			
A/2	**pozemek st.p.č. 1978/2** nádvoří **katastrální území Jablonec nad Nisou, LV 6869, k.ú. pro LB kraj, k.p. JBC**	ocenění správcem/znalcem/ upuštěno od ocenění		údaje o osobě vznášející práva k věci	datum soupisu
				ad A/1	6.12.2010
		důvod zápisu do soupisu		Důvod vyloučení / vynětí ze soupisu	datum vynětí ze soupisu
		zápis LV 6869			
A/3	**pozemek p.č. 217/4** o zapsané výměře 54 m2, zahrada **katastrální území Jablonec nad Nisou, LV 6869, k.ú. pro LB kraj, k.p. JBC**	ocenění správcem/znalcem/ upuštěno od ocenění		údaje o osobě vznášející práva k věci	datum soupisu
				ad A/1	6.12.2010
		důvod zápisu do soupisu		Důvod vyloučení / vynětí ze soupisu	datum vynětí ze soupisu
		zápis LV 6869			
A/4	**pozemek p.č. 2274/8** o zapsané výměře 280 m2, ostatní plocha **katastrální území Jablonec nad Nisou, LV 6869, k.ú. pro LB kraj, k.p. JBC**	ocenění správcem/znalcem/ upuštěno od ocenění		údaje o osobě vznášející práva k věci	datum soupisu
				ad A/1	6.12.2010
		důvod zápisu do soupisu		Důvod vyloučení / vynětí ze soupisu	datum vynětí ze soupisu
		zápis LV 6869			
A/5	**budova č.p. 2116 v části obce Jablonec nad Nisou** objekt výroby na pozemku st.p.č. 1978/1 **katastrální území Jablonec nad Nisou, LV 6869, k.ú. pro LB kraj, k.p. JBC**	ocenění správcem/znalcem/ upuštěno od ocenění		údaje o osobě vznášející práva k věci	datum soupisu
				ad A/1	6.12.2010
		důvod zápisu do soupisu		Důvod vyloučení / vynětí ze soupisu	datum vynětí ze soupisu
		zápis LV 6869			

C	Ostatní	Označení položky			
C/1	právo k nehmotnému statku **Ochranná známka-mezinárodní**; WILDCAT –slovní pro třídy 18,22,25,26,28; znění: **WILDCAT** reg. v mezinárodním registru ochranných známek pod č. 723919 datum registrace: 23.8.1999 platnost do 23.8.2019	ocenění správcem/znalcem/ upuštěno od ocenění		údaje o osobě vznášející práva k věci	datum soupisu
					4.1.2011
		důvod zápisu do soupisu		Důvod vyloučení / vynětí ze soupisu	datum vynětí ze soupisu
		registrace vlastnictví při WIPO (Madrid Express Database)			
C/2	právo k nehmotnému statku **Ochranná známka-mezinárodní**; WILDCAT-obrazová pro třídy 18,22,25,26,28; reg. v mezinárodním registru ochranných známek pod č. 730784 datum registrace: 13.1.2000 platnost do 13.1.2010	ocenění správcem/znalcem/ upuštěno od ocenění		údaje o osobě vznášející práva k věci	datum soupisu
					4.1.2011
		důvod zápisu do soupisu		Důvod vyloučení / vynětí ze soupisu	datum vynětí ze soupisu
		registrace vlastnictví při WIPO (Madrid Express Database)			
C/3	právo k nehmotnému statku **Ochranná známka-národní**; WILDCAT – kombinovaná pro třídy 18,22,25,26,28; č. přihlášky 161983, č. zápisu 238785 datum zápisu: 23.11.2001 platnost – prošla poshovovací lhůta	ocenění správcem/znalcem/ upuštěno od ocenění		údaje o osobě vznášející práva k věci	datum soupisu
				Libuše Píšová, nar. 9.12.1950	4.1.2011
		důvod zápisu do soupisu		Důvod vyloučení / vynětí ze soupisu	datum vynětí ze soupisu
C/4	právo k nehmotnému statku **Ochranná známka-národní**; WILDCAT – slovní pro třídy 18,22,25,28; znění: **WILDCAT** č. přihlášky 115778, č. zápisu 207776 datum zápisu: 25.2.1998 platnost do: 15.10.2016	ocenění správcem/znalcem/ upuštěno od ocenění		údaje o osobě vznášející práva k věci	datum soupisu
				Libuše Píšová, nar. 9.12.1950	4.1.2011
		důvod zápisu do soupisu		Důvod vyloučení / vynětí ze soupisu	datum vynětí ze soupisu
C/5	právo k nehmotnému statku **Ochranná známka-národní**; WILDCAT – obrazová pro třídy 18,22,25,26,28; č. přihlášky 121599, č. zápisu 208039 datum zápisu: 25.2.1998 platnost do: 25.4.2017	ocenění správcem/znalcem/ upuštěno od ocenění		údaje o osobě vznášející práva k věci	datum soupisu
				Libuše Píšová, nar. 9.12.1950	4.1.2011
		důvod zápisu do soupisu		Důvod vyloučení / vynětí ze soupisu	datum vynětí ze soupisu
C/6	právo k nehmotnému statku **Ochranná známka-národní**; WILDCAT – kombinovaná pro třídy 18,22,25,26,28; č. přihlášky 121600, č. zápisu 219464 datum zápisu: 23.8.1999 platnost do 25.4.2017	ocenění správcem/znalcem/ upuštěno od ocenění		údaje o osobě vznášející práva k věci	datum soupisu
				Libuše Píšová, nar. 9.12.1950	13.9.2011
		důvod zápisu do soupisu		Důvod vyloučení / vynětí ze soupisu	datum vynětí ze soupisu
C/7	právo k nehmotnému statku **Ochranná známka-národní**; WILDCAT – slovní pro třídy 3,18,32,33; č. přihlášky 462546, č. zápisu 304950 datum zápisu: 15.4.2009	ocenění správcem/znalcem/ upuštěno od ocenění		údaje o osobě vznášející práva k věci	datum soupisu
				Libuše Píšová, nar. 9.12.1950	13.9.2011
		důvod zápisu do soupisu		Důvod vyloučení / vynětí ze soupisu	datum vynětí ze soupisu
C/8	právo k nehmotnému statku **Průmyslový vzor;** WILDCAT-kapsa a poutko kalhot č. přihlášky 2006-36707, č. zápisu 33800 datum zápisu: 4.1.2007 platnost: platný dokument na poshovavací lhůtě	ocenění správcem/znalcem/ upuštěno od ocenění		údaje o osobě vznášející práva k věci	datum soupisu
				Libuše Píšová, nar. 9.12.1950	13.9.2011
		důvod zápisu do soupisu		Důvod vyloučení / vynětí ze soupisu	datum vynětí ze soupisu

Název diplomové práce v anglickém jazyce

Legal relationships to assets in insolvency proceedings

English summary

The aim of my thesis is to analyze the Institute of assets in insolvency proceedings, which will try to break down with regard to the structure of the provisions governing it in the Insolvency Act and also to make a comparison with the bankruptcy in the Act on Bankruptcy. With regard to the re-codification of private law and consequently the planned amendment to the Insolvency Act, it is necessary to further outline the changes of assets which that amendment would bring. I chose the topic of my thesis because of interest in the legal industry and also because of the knowledge of insolvency law with regard to the increasing importance of this area of law as a result of the increasing number of bankruptcies.

The thesis is divided into six chapters dealing with various aspects of the assets. The first chapter provides a basic definition of assets and defines its scope, which is different according to the person lodging the bankruptcy petition. This chapter also sets out specific things, rights and other assets belonging to the assets or y those that do not belong.

The second chapter discusses the process of identifying the contents of the assets. This chapter describes the different procedures and privileges of insolvency administrator. It also describes the obligation of debtor, public authorities other entities for which it is reasonable to assume that they have the relevant information about the debtor's assets.

The third chapter deals with drawing up an inventory of assets as a result of surveys of property belonging to the assets. Chapter discusses in more detail on the identification of assets and inventory valuation, the reasons of inventory, publication and notification of inventory.

The fourth chapter determines the disposition authority to assets. It also defines what is meant by the administration of the assets and the term disposal of assets.

The fifth chapter deals with the institutes of exclusion and exemption of property from assets as the reactions of third parties that allege incompetency inclusion in the inventory of the assets because of their rights to this property. The chapter also discusses institutes of invalidity and unenforceability of legal acts.

The final chapter describes the final phase of the insolvency proceedings in the bankruptcy case of the debtor's bankruptcy or debt relief. This phase is called realization of assets. This phase fulfills the purpose of insolvency proceedings, which is proportional to the satisfaction of the creditors of the debtor. Chapter discusses the legal definition of realization of assets, about types of realization of assets, the effects of this process and finally prohibiting the acquisition of the assets for statutorily defined group of people.

Klíčová slova v českém a anglickém jazyce

Majetková podstata, insolvenční řízení, insolvenční správce a insolvenční soud

Assets, insolvency proceedings, insolvency administrator and insolvency court